

LUONNOSVAIHEEN SEKÄ YVA-SELOSTUKSEN PALAUTTEIDEN KOOSTE JA VASTINEET

Puolangan tuulivoimaosayleiskaavan valmisteluaineisto (kaavaluonnos) oli nähtävillä **4.6.-3.8.2025**.

Tuulivoimaosayleiskaavaluonnoksesta annettiin 12 lausuntoa ja 4 mielipidettä.

Puolangan tuulivoimaosayleiskaavan YVA-selostus (13.5.2025) oli nähtävillä ensimmäinen kerran **20.5.–18.7.2025**.

Tuulivoimaosayleiskaavaluonnoksesta annettiin 15 lausuntoa ja 6 mielipidettä.

Täydennetty YVA-selostus (30.9.2025) oli nähtävillä **7.10. – 6.11.2025**.

Täydennetystä YVA-selostuksesta annettiin 6 lausuntoa ja 1 mielipide.

Kooste käsittää yksityisten osallisten, yhdistysten, seurojen ja yritysten palautteet. Saatua palautetta on hyödynnetty lähtötietona osayleiskaavoituksessa. Kuhunkin asiakokonaisuuteen liittyen on annettu kaavoittajan vastaus tai kuvaus tehdyistä toimenpiteistä. Viranomaisien lausunnoissa esitetyt kommentit on huomioitu kaavaratkaisussa ja kaava-asiakirjoja laadittaessa.

A-Insinöörit, Ecobio Oy ja Puolangan kunta on laatineet vastineet.

Sisällysluettelo

1. Puolangan tuulivoimaosayleiskaavan luonnos ja -selostus	1
Lausunto 1: Kainuun ELY-keskus	1
Lausunto 2: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, liikenne- ja infrastruktuuri vastuualue	7
Lausunto 3: Kainuun liitto.....	8
Lausunto 4: Kainuun museo	11
Lausunto 5: FINGRID	14
Lausunto 6: Suomen Erillisverkot Oy	15
Lausunto 7: Luonnonvarakeskus, Luke.....	15
Lausunto 8: Ilmatieteen laitos	15

Lausunto 9: Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry	16
Lausunto 10: Metsähallitus	21
Lausunto 11: Hyrynsalmen kunta.....	22
Lausunto 12: Näljängän paliskunta	23
Mielipide 1:	26
Mielipide 2:	28
Mielipide 3:	31
Mielipide 4:	36
2. Puolangan tuulivoimaosayleiskaavan YVA-selostus	37
Lausunto 1: Digita Oy	37
Lausunto 2: GTK.....	37
Lausunto 3a: Hallan paliskunta	38
Lausunto 3b / YVA-selostuksen täydennyksestä: Hallan paliskunta.....	39
Lausunto 4: Näljängän paliskunta	43
Lausunto 5 / YVA-selostuksen täydennyksestä: Paliskuntain yhdistys	43
Lausunto 6: Suomen Erillisverkot Oy	54
Lausunto 7: Telia Finland Oyj	54
Lausunto 8: Fingrid	54
Lausunto 9: Ilmatieteenlaitos	54
Lausunto 10: Hyrynsalmen kunta.....	55
Lausunto 11: POPELY Liikenne	55
Lausunto 12: Törmämäen kyläyhdistys.....	57
Lausunto 13a: LUKE.....	58
Lausunto 13b / YVA-selostuksen täydennyksestä: LUKE	59
Lausunto 14: Kainuun pelastuslaitos.....	59

Lausunto 15a: Kainuun museo	60
Lausunto 15b / YVA-selostuksen täydennyksestä: Kainuun museo	61
Lausunto 16: Kainuun liitto.....	63
Lausunto 17: SSL	64
Lausunto 18 / YVA-selostuksen täydennyksestä: Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry	64
Lausunto 19 / YVA-selostuksen täydennyksestä: 3. Logistiikkarykmentti	70
Mielipide 1:	70
Mielipide 2:	71
Mielipide 3:	71
Mielipide 4:	72
Mielipide 5:	73
Mielipide 6:	73
Mielipide 7 / YVA-selostuksen täydennyksestä	74

1. Puolangan tuulivoimaosayleiskaavan luonnos ja -selostus

Luonnosvaiheen lausunnot ja vastineet		
Lausunto no.	Lausunto	Vastine
Lausunto 1: Kainuun ELY-keskus	<u>Suunnittelutilanne</u> Kaavatyössä on tunnistettu kaikki kuusi Kainuussa voimassa olevaa maakuntakaavaa, jotka ovat ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa (AKL 32 §). Maakuntakaavassa osoitetut aluerajaukset ovat yleispiirteisiä ja tarkoitettu täsmentymään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Hankkeen suunnittelualue on päällekkäinen Kiiminkijoen kehittämisen yhteistyöalue-merkinnän (kj) kanssa (Kainuun vaihemaakuntakaava 2030) ja aluetta kehitetään maaseudun elinkeinoin, kulttuuriympäristöön ja maisemaan tukeutuvana asumisen, vapaa-ajan ja virkistysmatkailun vyöhykkeenä. Suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota kulttuuriympäristön ja maiseman hoitoon sekä liikenteen ja matkailun palvelujen kehittämiseen. Lisäksi Kainuun tuulivoimamaakuntakaavoissa on annettu tuulivoimaloiden rakentamista koskeva yleismääräys, jonka mukaan tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon sekä kyseisen hankkeen että eri	Hankkeessa on laadittu maisemaselvitys ja kulttuuriympäristövaikutusten arviointi, joiden avulla on tarkistettu, ettei hanke heikennä alueen maisemallisia tai kulttuurihistoriallisia arvoja. Tuulivoimaloiden sijoittelussa on pyritty mahdollisuuksien mukaan minimoimaan näkyvyys alueen keskeisiin maisemakohteisiin ja kulttuuriympäristöihin. Kulttuuriympäristöön, maisemaan ja virkistyskäyttöön kohdistuvat vaikutukset on arvioitu kattavasti YVA-selostuksessa. YVA-selostuksessa on esitetty myös lievennystoimet haittavaikutuksille sekä epävarmuustekijät.

	tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiaan yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön ja pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.	
	ELY-keskus muistuttaa, että kaavaselostuksen kuvan 20 tilanne kuvaa vain kyseisessä kaavassa hyväksytyt tuulivoima-alueet. Tämän lisäksi tulee huomioida, että Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035 yhteydessä kumottiin osa tuulivoimamaakuntakaavan voimala-alueista, mutta osa jäi edelleen voimaan. Todettakoon, että kaavaselostuksen kuva 19 (yhdistelmäkartta) antaa kokonaiskuvan maakuntakaavojen voimassa olevasta tilanteesta.	Kaavaselostuksen kuva 19 (yhdistelmäkartta, ehdotusvaiheen selostuksessa kuva 26) antaa kokonaiskuvan maakuntakaavojen voimassa olevasta tilanteesta.
	ELY-keskus huomauttaa, että tuulivoimamaakuntakaavan 2035 energian siirtoa koskeva yleinen suunnittelumääräys on jäänyt huomioimatta selostuksessa. Suunnittelu määräyksen mukaan ”<i>Energiatuotantoalueita suunniteltaessa on kiinni-tettävä erityistä huomiota energian siirtoyhteyksien järjestämiseen. Lähekkäin sijoittuvien energiatuotantoalueiden liittäminen voimansiirtoverkkoon on ensisijaisesti pyrittävä keskittämään yhteiseen johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankealueiden kanssa.</i>	Tuulivoimamaakuntakaavan 2035 energian siirtoa koskevaa yleistä suunnittelumääräystä on täydennetty kaavaselostuksen luvussa 5.2 Maakuntakaavoitus.

	<i>Energiansiirtoyhteyksiä suunniteltaessa on otettava huomioon kyseisen energian-siirtohankkeen sekä eri energiantuotanto- tai -siirtohankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläi-mistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.”</i>	
	Kaavaselostuksessa on todettu yksiselitteisesti, että maisemaan kohdistuvat kielteiset maisemavaikutukset muodostuvat suuriksi lähialueen maisemaan sekä järvimiljöihin. Lisäksi kaava-alue sijoittuu maakunnalliselle (Kainuun maakuntakaavaselvitys) ekologiselle yhteydelle. Kaavaselostuksessa on viitattu YVA-selostukseen, jonka mukaan hankkeen rakentaminen pirstoo maakunnallista ekologista yhteyttä, joka toimii myös Natura-alueverkoston kulkuyhteytenä. Voimaloista on todettu aiheutuvan lisäksi muita häiriövaikutuksia sekä rakentamisen että toiminnan aikana. Kaavaselostuksessa ei kuitenkaan ole perusteltu hankkeen ristiriitaa maakuntakaavoihin nähden. ELY-keskus muistuttaa, että maakuntakaavassa osoitetuista aluerajauksista poikkeava toiminta laadittavassa yleiskaavassa tulee voida perustella ja toteuttaa niin, etteivät maakuntakaavoituksen keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu.	Kaavaselostusta on täydennetty siten, että siinä perustellaan, miten osayleiskaava sovitetaan yhteen maakuntakaavojen tavoitteiden kanssa.

	ELY-keskus ehdottaa esitettäväksi kartalla yleis- ja asemakaavoitetut alueet, jolloin on helpompi hahmottaa hankekaavan suhdetta kaavoitettuihin alueisiin.	Kaavaselistusta on täydennetty kartoilla, joissa esitetään voimassa olevat yleis- ja asemakaavat (kuvat 28 ja 30).
	Kaavaselistuksen luvussa 11.1 on käsitelty laadittavan tuulivoimaosayleiskaavan suhdetta AKL 39 §:ssä säädettyihin yleiskaavan sisältövaatimuksiin. Pykälän 2 momentin sisältövaatimusten lisäksi Ahvenvaaran tuulivoimaosayleiskaavaa laadittaessa tulee huomioida myös 1 momentin säännös: Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon. Kaavaselistuksessa laadittava yleiskaavan suhdetta voimassa olevaan maakuntakaavaan ei ole arvioitu riittävästi.	Kaavaselistukseen on lisätty otsikko 11.2 Suhde maakuntakaavan, ja siinä on arvioitu yleiskaavan suhdetta voimassa oleviin maakuntakaavoihin.
	<u>Luvat</u> Hankkeen toteuttamiseksi tarvittavien lupien kohdalla mainitaan alueidenkäyttölain (132/1999) säätelevän rakentamista, rakentamista ohjaavana rakentamislupa (RakL 42 §) ja toimivaltaisena lupaviranomaisena toimivan Puolangan kunnan rakennusvalvontaviranomaisen. ELY-keskus toteaa, että 1.1.2025 voimaan tulleiden lakimuutosten myötä rakentamista ohjaa rakentamislaki (751/2023) ja alueidenkäyttölaki (132/1999) alueidenkäytön ja rakentamisen järjestämistä. Siirtymäsäännöksen nojalla tähän kaavaan sovelletaan	Kaavaselistuksessa on todettu, että 1.1.2025 voimaan tulleiden lakimuutosten myötä rakentamista ohjaa rakentamislaki (751/2023) ja alueidenkäyttöä koskevat säännökset sisältyvät alueidenkäyttölakiin (132/1999)

	alueidenkäyttölain/maankäyttö- ja rakennuslain säädöksiä, mutta hankkeen rakentamista koskevat luvat tulevat vireille uudistetun lainsäädännön aikana, joten niihin sovelletaan voimassa olevaa lainsäädäntöä (rakentamislaki).	
	<u>Maisema ja kulttuuriperintö</u> ELY-keskus kiittää kattavasta ja laadukkaasta maisemavaikutusten arvioinnista. Selvityksessä on tekstin lisäksi kuvin ja kartoin esitetty selkeästi, millä perustein ja mistä näkökulmasta selvitys on laadittu. Muista arvioista poiketen selvityksessä on erillisenä kriteerinä käytetty maiseman kokemista, jonka voidaan sanoa korostuvan tuulivoimahankkeissa. Kaavaselostuksessa on tunnistettu hankkeen muuttavan merkittävästi alueen luonnetta sekä identiteettiä ja Puolangan on todettu olevan merkittävä luontomatkailukohde, jolle visuaaliset maisemavaikutukset ovat tärkeässä roolissa. Maisemavaikutukset muodostuvat suuriksi ja yhteisvaikutukset korostavat niitä entisestään. Maisemavaikutusten arvioinnissa todetaan Ahvenvaaran ja Hirvivaara-Murtiovaaran hankkeiden aiheuttavan saartovaikutuksen Vihajärven lähivaikutusalueelle ja yhteisvaikutukset ovat suuria kielteisiä (merkittävyys kynnys ylittyy). Koska jälkimmäinen hankkeista on tuulivoimamaakuntakaavakohde, on jatkosuunnittelussa	Näkemäanalyyysissä on otettu huomioon Hirvivaara-Murtiovaaran yhteisvaikutukset. Saartovaikutusta ei tule.

	syytä tarkastella, voiko Ahvenvaaran hanke merkittävien vaikutusten vuoksi olla esteenä Hirvivaara-Murtiovaaran toteutukselle, mikäli Ahvenvaara toteutuu ensimmäisenä. ELY-keskus muistuttaa ympäristövaikutusten arvioinnin periaatteesta välttää, ehkäistä, rajoittaa tai poistaa tunnettuja merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.	
	<u>Pohjavedet</u> Ahvenvaaran alue sijoittuu kohtuullisen lähelle Puolangan keskustaajaman vedenhankinnan kannalta tärkeitä pohjavesialueita. Hankkeen yhteydessä tulisi varmistaa, että kiviainesten otto tulisi ohjautua muualle kuin kyseisille pohjavesialueille. ELY-keskus suosittelee, että kaava-alueelle varataan maa-ainesotolle erillinen alue.	Mahdollinen maa-ainestenottoalue sijaitsee hankealueen lounaispuolella noin 500 metrin etäisyydellä hankealueesta ja noin 1,5 kilometrin etäisyydellä lähimmästä suunnitellusta voimalasta. (kirjataan kaavaehdotukseen).
	<u>Ympäristövaikutusten arviointimenettely</u> Kaavoituksen yhteydessä on vireillä myös hanketta koskeva YVA-menettely. Koska ELY-keskus yhteysviranomaisena ei vielä ole antanut hankkeen YVA-selostuksesta perusteltua päätelmää, on lausunto puutteellinen vaikutusten arviointien osalta. ELY-keskuksen perustellumpi arviointi kaavasta on mahdollista myöhemmin kaavaehdotusta valmisteltaessa. Tuolloin on mahdollista huomioida perustellun päätelmän sisältö ja mahdollisesti päätelmässä esitetyt täydennystarpeet.	Merkitään tiedoksi.

	<u>Työneuvottelu</u> MRA 18 §:ssä säädetään kaavoitukseen liittyvistä viranomaisneuvotteluista. Näiden laissa säädettyjen neuvottelujen lisäksi voidaan tarpeen mukaan pitää myös kaavoitukseen liittyviä työneuvotteluja. Kainuun ELY-keskus ehdottaa työneuvottelun järjestämistä perustellun päätelmän antamisen jälkeen, jolloin mahdolliset lisäselvitystarpeet voisi huomioida kaavaehdotusta valmisteltaessa hyvissä ajoin ennen kuin kunta asettaa kaavaehdotuksen julkisesti nähtäville.	Kaavaehdotuksen viranomaisneuvottelu pidettiin 19.12.2025, missä käytiin läpi myös perusteltua päätelmää.
Lausunto 2: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, liikenne- ja infrastruktuuri vastuualue	Suunnittelualueelle ei sijoitu maanteitä, eivätkä tuulivoimaloiden alueet ulotu maanteiden suoja-alueelle. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueella ei ole huomauttamista osayleiskaavaluonnoksen kaavakartasta.	Merkitään tiedoksi.
	Suunnittelualueen sijainti suhteessa liikenneverkkoon on kerrottu kaavaselostuksessa sanallisesti. Kaavaselostukseen olisi hyvä ehdotusvaiheessa lisätä selkeä kartta, jossa on esitetty suunnittelualueen lähimmät maantiet ja niiden liikennemäärät. Myös suunnitellut erikoiskuljetusreitit satamista suunnittelualueelle on syytä esittää kaavaselostuksessa kartalla.	Liikennekartta on lisätty (kuva 23).

	Kaavakartan perusteella ainoat kulkuyhteydet suunnittelualueelle ovat alueen länsipuolelta maantien 19097 kautta. Vaikutusten arvioinnissa ei kuitenkaan ole otettu huomioon maantiellä 19097 olevaa painorajoitettua siltaa, joka todennäköisesti estää raskaiden erikoiskuljetusten tuomisen pohjoisesta. Maantielle 19097 on kulku myös etelästä Akanvaarantien yksityistien kautta, mutta myös tällä reitillä on huonokuntoinen silta, joka todennäköisesti on painorajoitettu. Lisäksi ristikkopalkkisilta on mitoitukseltaan ahdas, mikä estää suurempien kuljetusten tuomisen sen kautta joka tapauksessa.	Kaavaselostukseen on arvioitu maantien parantamistoimenpiteet. Maantien parantamistoimenpiteistä laaditaan toimenpideselvitys ja rakentamissuunnitelma rakentamislupavaiheessa.
	Tuulivoimaloiden osia ei todennäköisesti voida kuljettaa alueelle alustavan erikoiskuljetusreittisuunnitelman mukaisesti maantien 19097 kautta ilman siltojen uusimista. Ennen kaavaehdotuksen nähtäville asettamista tulee selvittää kaikille rakentamisessa tarvittaville kuljetuksille soveltuvat reitit ja tarvittaessa suunnitella vaihtoehtoiset reitit alueelle esimerkiksi idästä kantatien 78 kautta.	Lisätty kaavaselostukseen tieverkolla tarvittavat toimenpiteet.
Lausunto 3: Kainuun liitto	Osayleiskaavaluonnoksen kaavaselostus on selkeä ja siinä on huomioitu Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat ja niiden merkinnät ja määräykset pääasiassa riittävästi. Kainuun liitto pyytää huomioimaan Ahvenvaaran osayleiskaava-aineistossa (kaavaselostus ja	Tuulivoimamaakuntakaavan 2035 yleismääräyksiä sekä energian siirtoa koskevaa yleistä suunnittelumääräystä on

	osallistumis- ja arviointisuunnitelma) myös koko maakuntakaava-aluetta koskevat energiansiirron yleismääräykset ja tarkistamaan tuulivoimarakentamista koskevat yleiset suunnittelumääräykset voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 mukaan.	täydennetty kaavaselostuksen luvussa 5.2 Maakuntakaavoitus.
	Ahvenvaaran suunnittelualue sijaitsee Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa 2030 ja tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitettujen voimassa olevien tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolella. Kainuussa maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään kymmenen (10) teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Kunta tai kaupunki voi siten tutkia omalla kaavoituksella paikallista tuulivoimaloiden aluetta muut maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset huomioiden. Ahvenvaaran tuulivoimaosayleiskaavassa arvioidaan seitsemän voimalan hanketta, mikä ei ylitä maakuntakaavan seudullisuuden rajaa.	Merkitään tiedoksi.
	Kaavaselostuksessa on arvioitu vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön. Vaikutusten arvioinnin perusteella hankkeella arvioidaan olevan vähäisen kielteisiä yhteisvaikutuksia Kainuun	Yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa on arvioitu kattavasti YVA-selostuksessa.

	tuulivoimamaakuntakaavassa 2035 osoitetun Hirvivaara-Murtiovaaran tuulivoimaloiden alueen kanssa maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen sekä kaavoitukseen kohdistuvien maisemavaikutusten takia. Kainuun liitto korostaa, että hankkeen jatkosuunnittelussa huomioidaan eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset ja esitetään tarvittaessa keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi yhteistyössä muiden alueen tuulivoimatoimijoiden kanssa. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on erityisesti huomioitava vaikutukset asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön. Myös vaikutukset radiojärjestelmiin ja säätutkahavaintojen ennustettavuuteen on tarpeellista arvioida ja huomioida.	
	Kainuun liitto korostaa avoimen tiedottamisen ja vuoropuhelun sekä eri kanavien viestimisen tärkeyttä kaikissa tuulivoima-aluesuunnittelu- ja toteuttamisvaiheissa.	Hankkeessa on myös järjestetty ylimääräinen esittelytilaisuus ennen kaava- ja YVA-prosessien käynnistymistä: Hanketoimijan ja A-Insinöörien järjestämä yleisötilaisuus oli Puolangalla 9.4.2024. Hanketoimijalla on myös käytössä hankkeen omat hankesivut. (Ahvenvaaran tuulipuisto – Ahvenvaaran tuulipuisto)

Lausunto 4: Kainuun museo	<u>Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema</u> Hankealueella ei sijaitse valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita eikä maisemia. Hankealuetta lähinnä sijaitsevista valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävistä maisemista ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteista on lyhyesti lueteltu kaavaselostuksessa. Siitä kuitenkin puuttuvat kokonaan lähistöllä sijaitsevat paikallisesti merkittävät maisemat ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. Lisäksi jos vertaa hankeen ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä laadittuun Maisemavaikutusten arviointiin, kaavaselostuksessa on mainittu vain osa maakunnallisista ja valtakunnallisista kohteista. Kainuun Museo katsoo, että myös paikallisesti merkittävät kohteet on syytä mainita kaavaselostuksessa ja ottaa myös riittävällä laajuudella huomioon tarvittavat maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävät kohteet.	Kulttuuriympäristöselvitys on täydennetty, paikalliset kohteet inventoitu ja käyty läpi museon kanssa. Puolangan tuulivoimahankkeen maisemavaikutuksia on arvioitu maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksessä. Selvitys on laadittu noudattaen Ympäristöministeriön uusinta opasta. Vaikutukset käsitellään perusteellisesti YVA-selostuksessa ja kaavaselostuksessa.
	Paikallisesti merkittävien kohteiden osalta Kainuun Museo haluaa huomauttaa, että tiedot perustuvat pääosin yli 20 vuotta sitten kunnan kulttuuriympäristöohjelmaa varten tehtyihin inventointeihin. Olisi suositeltavaa, että kaavoitushankkeiden yhteydessä tehtäisiin tarvittavat päivitysinventoinnin kaavan vaikutusalueen aiemmin arvotettuihin kohteisiin, jotta voitaisiin varmistua, ovatko	Päivitetty inventointiselvitys lisätty kaavaselostukseen liitteeksi.

	kohteet ylipäättään vielä olemassa ja ovatko ne säilyttäneet arvonsa.	
	<u>Arkeologinen kulttuuriperintö</u> Ahvenvaaran tuulivoimapuiston alueelle on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2024. Heilu Oy) Kainuun Museo sai inventoinnista tehdyn raportin tarkastettavakseen vasta keväällä 2025 Ahvenvaaran tuulivoimaosayleiskaavaluonnoksen viranomaisneuvottelun yhteydessä. Kainuun Museo on tämän jälkeen raportin tarkastanut ja vienyt havaintotiedot muinaisjäännösrekisteriin. Sähkönsiirtoreiteille ei ole tehty arkeologisia inventointeja. Inventoinnin tuloksena suunnitellun tuulivoimapuiston hankealueelta tai sen välittömästä läheisyydestä havaittiin 37 uutta kiinteää muinaisjäännöstä ja yksi muu kohde. Alueelta tunnetaan nyt yhteensä 41 muinaisjäännöskohdetta, joista 40 on kiinteää muinaisjäännöstä. Kaavaselostuksessa muinaisjäännöksille on annettu sm-merkintä ja muu kohde, eli Niskansuo 5, mjrek. 1000083835, on saanut kp-	Selostuksessa esitetty kohdeluettelo (taulukko 2), johon muinaisjäännösten kaavanumerointi (sm-1–33) viittaa, on päivitetty. Luetteloa on täydennetty, ja siihen on lisätty muinaisjäännösrekisterinumerot. Kohteet on huomioitava rakentamisen aikana.

	1-merkinnän. Kohteessa Niskansuo 5 on modernin ajan kuoppa ja se ei ole muinaismuistolain rauhoittama. Kaavakartassa muinaisjäännökset löytyvät myös sm-merkintöinä, kaavakartan selosteissa puuttuvat muinaisjäännösten nimet ja rekisteritunnukset, jotka löytyvät muinaisjäännösrekisteristä.	
	Voimaloiden sijoituspaikat, tielinjaukset, sähköasemat, väliaikaiset varasto- ja liikennealueet, jne. pitää suunnitella siten, että kiinteät muinaisjäännökset eivät vaarannu. Arkeologinen inventointi Ahvenvaaran tuulivoima-alueella on tehty, mutta sähkönsiirtoreiteille VE1 ja VE2 ei ole tehty arkeologista inventointia. Sähkönsiirto tapahtuu maakaapeleina. Kainuun museo kuitenkin katsoo, että sähkönsiirtoreitit pitää tutkia arkeologin toimesta kiinteiden muinaisjäännöksiä varalta käyttäen maanmittauslaitoksen tuottamaa Kansallisen laserkeilausohjelman (2020-) mukaista 5p/m² laserkeilausaineistoa, ja käydä näiden tutkimuksien perusteella tarkastamassa vähintään 20 metrin päähän sijoittuvat mahdolliset muinaisjäännökset.	Arkeologista selvitys on täydennetty sähkönsiirtoreittien osalta. Selvitysten kohteet on huomioitava rakentamisen aikana.

	Mikäli näyttää siltä, että jokin muinaisjäännös vaarantuu raivaus- ja rakennustöissä, silloin on otettava yhteyttä Museovirastoon tai alueelliseen vastuumuseoon, Kainuun Museoon, lisäohjeiden saamiseksi. Lisäksi muistutetaan, että mikäli tuulivoima-alueen rakentamisen aikana tavataan merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä tai löydetään muinaisesineitä, tulee työ paikalla keskeyttää ja välittömästi ilmoittaa asiasta Museovirastolle tai alueelliselle vastuumuseolle Kainuun Museoon. (MML 295/1963, 14 ja 16 §)	Merkitään tiedoksi.
Lausunto 5: FINGRID	Tässä YVA- ja kaavalausunnossa ei voida ottaa kantaa tarkemmin rakentamiseen tai teknisiin ratkaisuihin. Fingridin johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Pyydämme toimittamaan risteämälausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/risteamalausunnot. YVA-asiakirjat, yleiskaavat ja asemakaavat, joissa on Fingridin voimajohtoja tai muita toimintoja, pyydämme lähettämään lausunnot osoitteeseen kirjaamo@fingrid.fi. YVA- ja kaavoitusasioiden yhteyshenkilönä Fingridissä toimii Mika Penttilä puh. 030 395 5230.	Merkitään tiedoksi.

Lausunto 6: Suomen Erillisverkot Oy	Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot OY:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.	Merkitään tiedoksi.
Lausunto 7: Luonnonvarakeskus, Luke	Luonnonvarakeskuksella ei ole lausuttavaa asiasta. Luonnonvarakeskus on lausunut hankkeen YVA-selostuksesta.	Merkitään tiedoksi.
Lausunto 8: Ilmatieteen laitos	Kuten aiemmassa lausunnossa (539/03.00.02/2024) Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Ahvenvaaran tuulivoimaosayleiskaavaluonnoksen ja täydennetyn osallistumis- ja arviointisuunnitelman valmisteluvaiheen kuulemiseen, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta. Huomiona, että alueelle on suunnitteilla runsaasti tuulivoima-alueita ja toteutuessaan ne aiheuttavat merkittävää häiriökaikua tutkimittauksiin ja voivat mahdollisesti vaikuttaa alueen sääpalveluun. Ilmatieteen laitos on huolissaan säätutkamittausten laadusta tulevaisuudessa ja keskustelee tällä hetkellä kompensatiomittausten vaatimisesta tämäntyyppisille alueille. Tästä ei ole vielä konkreettista ehdotusta, mutta mikäli tähän päädytään, Ilmatieteen laitos haluaa jo nyt ilmaista mahdollisen vaateensa kompensatiomittauksista.	Mahdolliset kompensatiomittaukset tulee esittää nyt kaavavaiheessa.

Lausunto 9: Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry	Puolangan Ahvenvaaran tuulivoima-aluetta ei ole osoitettu maakuntakaavan tuulivoimaloille soveltuvaksi alueeksi (tv). Tämä hanke on taas yksi pienempi hanke, joka myös osaltaan pirstoo pysyvästi Kainuun erämaista luontoa. Tällaiset pienet hankkeet sotkevat tuulivoimavaikutusten kokonaiskuvan hahmottamista luontoon ja lajistoon. Olemme odottaneet luontoselvityksiä alueelta niin luontotyyppien, direktiivilajien kuin muunkin Kainuun elinvoimaisen luonnon kannalta merkittävän lajiston osalta. Yhden inventointikauden selvityksiä emme voi pitää riittävinä, koska eri lajien vuosittaiset kannan vaihtelut ja heilahtelut jäivät herkästi huomiotta (mm. myyräkannan vaihtelun ja kevään etenemisen vaikutukset).	Ahvenvaaran tuulivoimahanke on ns. ei seudullinen hanke (alle 10 voimalaitosta). Pienemmällä hankkeella on vähäisemmät ympäristövaikutukset kuin isoilla hankkeilla. Vaikka maastotöitä on tehty vain yhden vuoden aikana, arvioinnissa on hyödynnetty lajihavaintoja 10 vuoden ajalta sekä metsästäjien haastatteluita, joten selvitysdataa on enemmän.
	Toivomme, että hankkeita suunniteltaessa pirstotaan mahdollisimman vähän luontoa uusin tiestön, pylvään ja voimajohdoin (mukaan lukien ympäristölle vaarallisia aineita sisältävät varastointialueet). YVA-selostuksessa (sivu 61) kerrotaan: Kielteiset vaikutukset pintavesiin arvioidaan ilman lieventämiskeinoja suuriksi, johtuen rakentamisen aiheuttaman kiintoaineksen kulkeutumisesta herkkyydeltään suureen Kiiminkijoen vesistöön kuuluvaan Vihajärveen.	Vesistövaikutukset on arvioitu YVA-selostuksessa. Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on kuvattu sekä joiden johtopäätökset on esitetty kaavaselostuksessa. Selvitysten havaintojen ja asiantuntija-arvioiden perusteella merkittävät luontoarvot on osoitettu kaavakartalle erillisellä merkinnällä luo – "<i>Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue</i>". Merkinnällä on osoitettu

	Hanke ei saa heikentää alapuolisia vesistöjä, etenkin erinomaisessa ekologisessa tilassa olevia järviä mm. Vihajärveä, jonne voimaloiden kaikki hulevedet laskisivat. Vaikutusalueen (Saukonpuro sekä sen laskuvesistö Vihajärvi) herkkyys arvioidaan suureksi, sillä koko vaikutusalue kuuluu Kiiminkijoen Natura-alueeseen. Saukonpuro on erittäin uhanalainen (EN) arvoluokan 3 havumetsävyöhykkeen puro. Saukonpuron lähiympäristö on osittain rajattu metsälain 10 § mukaiseksi erityisen tärkeäksi elinympäristöksi. Saukonpuron lisäksi hankealueelta saa alkunsa kolme muuta metsäpuroa Pienipuro, Salonpuro ja Kotipuro, joiden tulevien vesien tilaa tulee parantaa. Saukonpuron, Kapustajoen ja Vilpusjoen luonnontilan säilyminen tulisi huomioida varmistamalla virtaamien ja pienilmaston säilyminen ennallaan sekä estämällä kiintoaineksen huuhtoutuminen vesistöihin, todetaan hankeselostuksessakin.	alueita, joilla esiintyy suojeltuja tai uhanalaisia eläinlajeja, luontotyypppejä tai kasvillisuutta. Yleiskaavamääräyksiä on täydennetty seuraavasti: <i>" Tuulivoimaloiden ja niitä palvelevien muiden rakenteiden, kuten tiestön, rakentamistoimenpiteissä tulee huolehtia hulevesien hallinnasta, jotta kiintoainespitoisia hulevesiä tai muita haitallisia aineita ei johdu vesistöihin. Hulevesien hallinnan periaatteet tulee esittää toteutussuunnitelmissa."</i>
	Sulfaattimaita ei ole hankkeessa selvitetty ja ne tulisi selvittää.	Sulfaattimaat sijaitsevat hankealueen ulkopuolella.
	YVA-selostuksen sivu 70: Hanke-alueen luokittelemattomien pohjavesien herkkyys arvioidaan kuitenkin kohtalaiseksi, sillä hankealueen lähellä on yksityisiä vedenottopaikkoja. Molemmilla sähkönsiirtoreiteillä sijaitsee 1-luokan pohjavesialueet, ja sähkönsiirtoreitit kulkevat läheltä muutamia yksityisiä	Yksityisistä vedenottopisteistä otetaan ennen rakentamista vesinäytteitä. Näytteenottosuunnitelma on laadittu. Pohjaveden laatua seurataan myös rakentamisen aikana ja tarvittaessa myös rakentamisen jälkeen.

	vedenottoaikoja. Siten sähkönsiirtoreittien herkkyys arvioidaan suureksi. Pohjavesiä ei saa tuulivoimarakentamisella pilata. Luontodirektiivin liitteen IV(A) lajien ja muun huomionarvoisen eläimistön kartoitukset on tehty enimmäkseen yhtenä vuonna, joten selvitykset jättävät epävarmuutta ekologisten vaikutusten arviointiin. Potentiaaliset liito-oravan elinympäristöt on arvioitu varsin pieniksi. Tarpeen on myös arvioida liito-oravakuvioiden kytkeytyneisyys toisiinsa ja ympäröiville asutuille elinpiireille ja toistaa vielä kartoitus, ettei olla vain yhden kartoituskerran varassa. Toisaalla selostuksessa pesimälinnustoarvioinnin kohdalla (sivu 138) kerrotaan varttunutta metsää olevan hankealueella runsaastikin ja tällaiset metsät todennäköisimmin sopivat myös liito-oravan elinympäristöiksi. YVA-selostuksen sivu 136 todetaan: Vaikutuskohteen pesimälinnuston (sekä lintudirektiivin lajisto että muut huomionarvoiset lajit) herkkyys arvioidaan lintudirektiivilajiston osalta suureksi ja muun pesimälinnuston osalta kohtalaiseksi. Linnustoselvityksen perusteella hankealueella tavataan useita lintudirektiivin liitteen I lajeja sekä uhanalaisia lajeja. Merkittävimmät havainnot koskivat metsäkana- ja päiväpetolintuja, pöllöjä sekä metsäisten elinympäristöjen uhanalaisia varpuslintuja. Vaikka hankealue on entuudestaan ihmisen	Sähkösiirtoreittivaihtoehto 1 on maakaapelivaihtoehto nykyisen Vihajärventien varressa olevan ilmajohdon viereen. Maisemavaikutukset on arvioitu yhdessä läheisen toisen hankkeen kanssa (yhteisvaikutukset).
--	--	--

	voimakkaasti muokkaama, sijaitsee sillä useita linnuston monimuotoisuudelle tärkeitä kohteita. Hankealue on merkittävä metsäkanalintujen lisääntymisalue jo pelkkien löydettyjen soidinalueiden perusteella. Hankkeen tuulivoimarakentaminen vähentää ja heikentää metsäkanalintujen elinympäristöjä ja lisää törmäilyriskiä tolppiin. Kartoituksessa on alueelta myös löydetty 22 huomionarvoista lintulajia. Päiväpetolintulajisto on alueella myös rikas. Hankealueella tapahtuu myös seudullisesti merkittävä määrä muuttoa mm. metsähanhia ja päiväpetolintuja. Havainnot suurpedoista ja metsäpeurasta näyttävät satunnaisilta yhden maastokauden tuloksilta. Kokonaisarviona voidaan kuitenkin todeta, että erämaisuutta tarvitsevien arkojen eläinlajien elinympäristöt hankkeen osalta kapenevat, pirstoutuvat ja lisääntyminen ihmistoiminnan ja teollisten myllyjen pyörimisen ja jatkuvan melun seurauksena häiriintyy. EU:n luontodirektiivin liitteen II ja V lajeihin kuuluvan erittäin uhanalaisen jokihelmisimpukan erillisselvityksen näytteenottoajankohta ajoittui optimaalisen näytteenottoajankohdan ulkopuolelle. Selvitys tulee toistaa. Ahvenvaaran tuulivoimalat ja sen sähkösiirtoreitit häiritsisivät ja heikentäisivät läheisten Natura-alueiden ekologista yhteyttä. Alue kuuluu Kainuun maakunnallisen	Alueella on tehty metsäpeuraa ja ekologisia yhteyksiä koskeva täydennysselvitys, 19.12.2025 (selostuksen liite 13).
--	--	--

ekologisen verkoston Natura-alueiden ekologisena yhteyteen ja alue on luokiteltu metsäisen luonnon ydinalueeksi (Kainuun maakuntaliitto & Ramboll, Ekologisten verkostojen selvitys, 2023). YVA-selostuksen arvioinnin mukaan hankealueen rakentamisen, normaalitoiminnan ja toiminnan lopettamisen vaikutukset ekologisille yhteyksille ja monimuotoisuudelle arvioidaan kohtalaisen kielteisiksi. Tämä ekologinen yhteys yhdistää Saarijärven vanhat metsät, Kiiminkijoki, Äikänvaara, Kuirivaara, Hepokönkään alue, Suovaara, Saarijärven aarnialue, Säynäjäsuon-Matalasuon alue sekä Jumalissärkän-Hoikansärkän Natura-alueet toisiinsa. Ekologinen yhteys kytkeytyy lännessä Sarvisuo-Jerusalemnsuon Natura-alueella Pohjois-Pohjanmaan ekologiseen verkostoon ja Natura 2000 -alueita yhdistävään ekologiseen verkostoon. Tämän perusteella alueen luonnon monimuotoisuus tulee turvata muutoinkin kuin pelkkinä pieninä kuvioina.

Maisemavaikutuksista YVA-selostus toteaa sivulta 163 alkaen: Maisemavaikutuksen merkittävyyttä nostaa hankkeen vaikutusalueen sijoittuminen luonnonmaisemaltaan hyvin kauniiseen vaarojen, metsien ja vesistöjen alueeseen. Suuren korkeusvaihtelut mahdollistavat laajojen, pitkien ja vaikuttavien näkymien muodostumisen, jolloin tuulivoimalat näkyvät paikoin pitkälle ympäristöön.

	... Toisaalta lähialueilla on suunnitteilla useita eri tuulivoimahankkeita ja yhdenkin uuden tuulivoimahankkeen toteutuminen muuttaa alueen maisemakuvaa. Kielteiset maisemavaikutukset arvioidaan kokonaisuutena suureksi. Ahvenvaaran tuulivoimaloiden kielteiset maisemavaikutukset arvioidaan vaikutusalueen suuren herkkyyden (loma-asutuksen järvimiljööt Vihajärven ja Ristijärven alueilla) ja voimaloiden korkeuden takia suuriksi kielteisiksi. Tämä arvio on myös luonnonsuojeluyhdistystenkin näkemyksen mukainen. Selvitys yhteisvaikutuksista muiden hankkeiden kanssa on jäänyt puolitiehen. Yhteisvaikutuksia luontoon ja lajistoon syntyy, kun tarkastellaan koko Kainuun maakuntaa ja maakunnan rajojen ulkopuolelle etenkin Pohjois-Pohjanmaalle. Merkittävien luonto- ja maisema-arvojen perusteella hanke on edelleen toteuttamiskelvoton.	
Lausunto 10: Metsähallitus	Metsähallitus on lausunut kaavan vireilletulo vaiheessa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta suunnittelualueella sijaitsevista Metsähallituksen hallinnoimista alueista. Kaavaluonnoksessa suunnittelualue ei ole muuttunut, ja näin ollen Metsähallitus huomauttaa, että	Hankevastaava Solarwind Finland Oy vastaa sopimuksista maanomistajien kanssa. Kunta on käynyt neuvottelun Metsähallituksen kanssa. Suunnittelualue on rajattu 40dB:n melualueen mukaisesti

	suunnittelualueella sijaitsevien Metsähallituksen hallinnoimia alueiden käytöstä ja sisällyttämisestä osaksi suunnittelualuetta ei ole sovittu Metsähallituksen kanssa.	Puolangan kunnan toiveesta, millä on vaikutuksia vakituiseen ja vapaa-ajanasuntojen rakentamiseen.
Lausunto 11: Hyrynsalmen kunta	Suunnittelualueen välittömään läheisyyteen ei tällä hetkellä sijoitu muita tuulivoimahankkeita, mutta lähialueille sijoittuu useita eri kaavoitusvaiheissa olevia tuulipuistohankkeita. Hyrynsalmen kunta pitää tärkeänä, että eri hankkeiden yhteisvaikutuksia arvioidaan ja haittavaikutuksia pyritään vähentämään toimijoiden yhteistyöllä. Samoin on tärkeää tunnistaa positiiviset alueen kehittämismahdollisuudet ja aluetaloudelliset vaikutukset. Hyrynsalmen kunta ehdottaa, että osayleiskaavaluonnoksessa sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa huomioitaisiin selvitysten osalta metsäpeuran ohella myös poronhoito sekä käytäisiin Hallan paliskunnan kanssa sosiaalisen hyväksyttävyyden lisäämiseksi avointa keskustelua tuulivoimahankkeen vaikutuksista poronhoitoon.	Hankkeeseen on laadittu porotalousselvitys, mikä on ollut nähtävillä 30 vrk.

	<i>Hyrnsalmen kunta lausuu ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta seuraavaa:</i> <i>Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on huomioitu kattavasti erilaisia mahdollisesti syntyviä ympäristövaikutuksia sekä niiden yhteisvaikutuksia muiden suunnitteilla olevien ja jo tuotannossa olevien tuulivoimahankkeiden kanssa. Lähialueiden tuulivoimahankkeiden kaaviossa Hyrnsalmen Lumivaara II -hanke oli merkitty rakenteilla olevaksi, vaikka kyseinen tuulipuisto on valmistunut ja otettu tuotantoon vuonna 2024.</i> <i>Hyrnsalmen kunta jäi kaipaamaan YVA-selostuksessa poronhoidon huomioon ottamista. Ahvenvaaran tuulivoimahanke ei sijaitse poronhoitoalueella, mutta tuulivoimahankealue sijaitsee Hallan paliskunnan läheisyydessä. Hyrnsalmen kunta ehdottaa, että Hallan paliskunnan kanssa käytäisiin sosiaalisen hyväksyttävyyden lisäämiseksi avointa keskustelua tuulivoimahankkeen vaikutuksista poronhoitoon.</i>	
Lausunto 12: Näljängän paliskunta	Poronhoitoa ei ole otettu riittävästi huomioon tai vaikutuksia siihen arvioitu riittävällä tasolla. Erillistä porotalous selvitystä ei ole tehty ollenkaan. Paliskuntien nykytilan kuvaus puuttuu kokonaan. Ainoastaan	Hankkeeseen on laadittu porotalous selvitys, mikä on ollut nähtävillä 30 vrk.

kunnollisen ja riittävän laajan nykytilan kuvauksen pohjalta voidaan arvioida vaikutuksia nykytilaan.

Suunnitellulle alueelle ajautuu vuosittain poroja, joita joudutaan noutamaan sieltä pois. Rakennustyövaiheessa työmaaliikennettä näkyy olevan kohtuullisen paljon ja siten porokolaririski suurenee. Mikäli oikein ymmärsin selosteesta, niin tie 78:lta (Paltamontieltä) ei rakenneta tieyhteyttä suunnitellulle alueelle. Se on hyvä asia, koska se herkästi ohjaisi poroja siirtymään väärälle alueelle. Ainoastaan mahdollinen sähkönsiirtolinja toisi selkeän mahdollisuuden porojen ajautumiseen poronhoitoalueen ulkopuolelle.

Etenkin syksyisin ja talvisin Näljängän paliskunnan poroja ajautuu ko. alueen läheisyyteen, koska Paltamontien varressa sijaitsevalla Kapustakankaalla kasvaa runsaasti jäkälää. Jäkälää kasvaa myös samaisen tien eteläpuolella ja porot siirtyvät herkästi ruoan perässä sinne. Nykyisin lumentulo venyy pitkälle vuodenvaihteen seudulle ja poroilla on helppo siirtyä alueelle. Mitkä vaikutukset sitten olisi, jos voimalat olisivat toiminnassa ja poroja ajautuisi voimaloiden läheisyyteen. Porothan tutkitusti (Skarin ym. 2018, Tolvanen ym. 2023) välttelevät voimaloita.

Suunnitteilla olevaa peura-aitaa ei olla rakentamassa tällä haavaa Puolangalta itään. Vaarana olisi myös porojen kulkeutuminen metsäpeurojen sekaan, jotka näyttävät siirtyvän yhä lähemmäs poronhoitoaluetta.

	Suunnitteilla oleva peura-aita välille Puolanka-Utajärvi, voi aiheuttaa porojen liikkumista aitaa pitkin Näljängän paliskunnan alueelle ja siitä edelleen poronhoitoalueen ulkopuolelle. Näihin asioihin vedoten pidämme tärkeänä, että molempien paliskuntien kannanotot otetaan huomioon. Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten asianmukaiseen selvittämiseen ohjaa paitsi YVA-laki myös poronhoitolaki, sekä alueen maakuntakaava. Nämä edellyttävät erityistä poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamista. Ympäristöön ja alueiden käyttöön aiheutuvat muutokset vaikuttavat aina poronhoitoon. Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset voivat olla merkittäviä ja näin ollen ne on selvitettävä YVA-menettelyssä yhteistyössä paliskunnan kanssa. Paliskunnan tietoa on hyödynnettävä arviointia tehtäessä. Paliskunnan kanta hankkeeseen on kielteinen.	
--	--	--

Luonnosvaiheen mielipiteet ja vastineet

Mielipide 1:

Ahvenvaaran tuulivoimahankkeella saadaan erittäin suuret ja negatiiviset haittavaikutukset alueen vakituisille ja vapaa-ajan asukkaille sijoittamalla se keskelle ympäröiviä kyliä ja vesistöjä. Toisin kuin hanketoimija yleisötilaisuudessa väitti, niin vuokrasopimuksetkaan eivät ole tehty niin kattavasti mitä annettiin ymmärtää. Itsellänikin on hankealueella kolme kiinteistöä, joista ei ole vuokrasopimusta eikä tule olemaan. Lisäksi tiedän useita muita maanomistajia, jotka eivät tule vuokraamaan. Tietojeni mukaan myöskään Metsähallitus ei ole tehnyt vuokrasopimusta. Ei ole juridisesti pätevä sopimus, jos Metsähallitus on vain ilmoittanut, ettei vastusta kyseistä hanketta. Yksityisillä maanomistajilla voi itse kullakin olla omia suunnitelmia, joihin ei tuulivoimateollisuus sovellu, eikä näin ollen hyväksy tällaista toimintaa, jossa maat käytännössä ryövätään väkipakolla.

Maisemalliset haitat ovat jo havainnekuvissa karmea katsottavaa. Osaa kuvista oli yritetty lieventää ottamalla ne puuston takaa. Kannattaa kuitenkin muistaa, ettei hanketoimija omista kyseistä puustoa ja sen olemassaolo on muuttuva tekijä. Myöskin ääniä melumallinnukset ovat

Kaavaselostuksessa ja YVA-selostuksessa on arvioitu tuulivoimahankkeen vaikutuksia vakituisen ja vapaa-ajan asutukseen. Tuulivoimaloiden sijoittelu perustuu ainoastaan alueisiin, joille on tehty maanvuokrasopimus maanomistajan kanssa. Maanvuokrasopimusta on tarjottu kaikille kaava-alueen kiinteistölle. Kaava-alueen raja vastaa meluselvityksen mukaista keskiäänitason 40 dB rajaa, jolloin voidaan arvioida, ettei alueen lähistöllä sijaitseville vakituisille tai loma-asunnoille aiheudu terveydellistä haittaa.

Alueelle on laadittu kattava maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Maisemavaikutukset on arvioitu YVA-selostuksessa. Kuvasovitteita on tehty kymmenestä eri kuvauspisteeltä, joiden on arvioitu

	täysin riippuvaisia maastosta korkeuseroista, vesistöistä ym.	edustavan laajasti erilaisia maisemia, arvoalueita ja asuinympäristöjä eri etäisyysvyöhykkeiltä ja suunnilta. Kuvauspisteet on valittu näkyvyysalueanalyysin perusteella. Näkyvyysalueanalyysi on laadittu huomioiden voimalakorkeus, maastonkorkeus sekä alueen puustoisuus. Maisemavaikutusten arviointi tehdään miljöötyyppittäin. Arviointimetodina käytetään sovellettua IMPERIA-arviointimallia Ympäristöministeriön ohjeistuksen (2024) mukaisesti.
	Saukonpuro on samanlailla Natura vesistö kuin alueen muutkin vesistöt, tämäkin näkyi jääneen huomioimatta. Voimalan paikat sijaitsevat kaikki Saukonpuron valuma-alueella. On täysin selvää, että tällainen toiminta vaikuttaa erittäin negatiivisesti Kiiminkijoen Valuma-alueen latvavesistöjen veden laatuun joka tältä hetkellä on vielä erinomainen. linnustovaikutukset ovat selvitystenkin mukaan merkittäviä alueen pesimälinnustoon, koska voimalat 2,3 ja 4 tulisi poistaa metson soidinpaikkojen takia. Myös muu riistalinnusto on alueella runsas, Joutensuo ja Salonsuo	Alueelle on laadittu kattavat luontoselvitykset, jotka on kuvattu ja joiden johtopäätökset on esitetty kaavaselostuksessa.

	ovat esimerkkisi teerien soidinaluetta. Kalasääksi on ollut tässä Puolanka järvellä useamman kerran pyydystämässä nyt kuluvan kesän aikana. Kaikkia suurpetoja liikkuu alueella nykyisin säännöllisesti. Metsäpeura on levittäytymässä, riistakamera kuvia on tullut muutama Vihajärven läheisyydestä.	
	Hanke sai asukaskyselyssä täystyrmäyksen, joten on kunta päättäjiltä erikoista kuntalaisten kuulemista, jos ei kuntalaisten mielipidettä kunnioiteta ja hankkeen väkisin eteenpäin viemistä keskeytetä välittömästi.	Kuntalaisten mielipiteet ovat tärkeä osa kaavaprosessia. Päätöksenteossa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon palautteiden sisältö ja vaikutukset kaavaratkaisuihin.
Mielipide 2:	Ahvenvaaran suunniteltu tuulivoimatuotannon teollisuusalue aiheuttaa merkittävää haittaa monin tavoin, kuten mm. A- insinöörien selvityksestä käy ilmi. Lupaprosessin käynnistänyt yhtiö, Solarwind Oy, on antanut yleisötilaisuuksissa toistuvasti virheellisen kuvan maanvuokraus tilanteestaan alueella. Se, että esim. Metsähallitus ei vastusta kaavaa, ei tarkoita sitä, että sen alueen maanomistus lasketaan mukaan, kun lasketaan vuokrasopimusten kattavuutta ja ikään kuin kaavan hyväksyttävyyttä.	Tuulivoimaloiden sijoittelu perustuu ainoastaan alueisiin, joille on tehty maanvuokrasopimus maanomistajan kanssa. Maanvuokrasopimusta on tarjottu kaikille kaava-alueen kiinteistölle. Kaava-alueen raja vastaa meluselvityksen mukaista keskiäänitason 40 dB rajaa. Hankevastaava Solarwind Finland Oy vastaa sopimuksista maanomistajien kanssa. Kunta on käynyt neuvottelun Metsähallituksen kanssa.

	Asukaskyselyyn vastanneista poikkeuksellisen reilu enemmistö vastustaa hanketta. Suunnittelualue sijaitsee mustaliuske malmion päällä. Tämä aiheuttaa merkittävän terveysriskin, kun aluetta ryhdytään kaivamaan perustuksia ja teiden rakentamista/parantamista varten. Lisäksi alueen reunoilla on useita kiinteistöjen omia vedenottamoita, mm. allekirjoittaneen ja kahden naapurikiinteistön käyttövedet tulevat alueen reunalta. Pyydänkin ennen päätöksentekoa tutustumaan, millaisia terveysriskejä mustaliuskeen huuhtoutuminen juomavesiin voi aiheuttaa. Alueen maaperätutkimukset tulisi suorittaa tarkemmin, nythän arviot perustuvat vanhaan GTK:n dataan, joka on tuotettu lähinnä malmivarantojen kartoituksen tarpeisiin. Kaavoittaessaan alueen tuulivoimateollisuuden käyttöön, kunta ottaa vastuulleen jopa ihmisten henkeen ja terveyteen liittyviä riskejä. Lisäksi vähälle huomiolle on jäänyt, että Saukonpuro on Natura-suojeltu alue, samoin Kiiminkijoki, jonka latvavesillä ollaan.	Mustaliuske on huomioita rakentamisen aikana ja rakentamisluvassa. Vedenottamoiden sijaintia on selvitetty asukaskyselyn yhdessä. Yksityisistä vedenottamoista otetaan ennen rakentamista näytteitä ja niitä seurataan rakentamisen aikana otettavilla uusilla vesinäytteillä. On laadittu näytteenottosuunnitelma.
--	---	--

	Vihajärven virkistyskäyttöön vaikutukset ovat merkittävät, yhteisvaikutukset huomioiden vallankin. Murtiovaaran hanke mukaan lukien, alue jää kahden tuotantoalueen väliin. Vihajärven kylällä, Vihajärven ympäristössä on sekä kiinteää, että vapaa-ajan asutusta. Toteutuessaan hankkeet nollaavat kiinteistöjen arvot. Tämä on jopa perustuslain vastaista. Toki maisemien pilaaminen ei tässä tapauksessa rajoitu vain Vihajärvelle, kirkonkylän asukkaatkin saisivat osansa. Havainnekuvat Puolanka järven rannalta ovat kyllä pysäyttäviä tuulivoimaloiden dominoidessa maisemaa.	Normaalitoiminnan aikana suunnittelualuetta voidaan jatkossakin käyttää ulkoiluun, metsästykseen, marjastukseen, sienestykseen ja luonnon tarkkailuun rakennettuja alueita lukuun ottamatta. Rakentaminen ja toiminnan päättäminen aiheuttavat rajoituksia alueella liikkumiseen ja siten metsästykseen. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ei ole yksiselitteistä tutkimustietoa. Alueelle on laadittu kattava maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys. Maisemavaikutukset on arvioitu YVA-selostuksessa. Maisemavaikutukset Puolangan kirkonkylän alueelle on arvioitu kohtalaiseksi kielteiseksi.
	Tuulivoimaloiden vähentävä vaikutus riistakantaan on kiistatonta. Vihajärven Metsästysseuran hirvenpyynti vaikeutuu tai jopa estyy, koska hirvet siirtyvät voimaloiden takia muualle. Yli 50- vuotias seura voi pahimmassa tapauksessa joutua lopettamaan toimintansa.	Rakentamisaika rajoittaa alueella metsästystä, mutta valmistumisen jälkeen rajoituksia ei ole.

	Suunniteltu kaava-alue ei sijaitsee maakuntakaavan tuulivoima tuotantoalueella. Tämä tulisi ottaa myös huomioon, vaikkakaan maakuntakaava ei suoraan ota kantaa näihin pienempiin hankkeisiin. Yllä olevaan viitaten katson, että kunnan ei tulisi missään olosuhteissa kaavoittaa kyseessä olevaa aluetta tuulivoimatuotannon käyttöön.	Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään kymmenen (10) teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta. Puolangan Ahvenvaaran osayleiskaavassa osoitetaan rakennusalat seitsemälle tuulivoimalalle. Seitsemän voimalan hankkeena se ei vaadi maakuntakaavamerkintää (ei seudullinen hanke).
Mielipide 3:	1. Ahvenvaaran aluetta ei ole osoitettu tuulivoimateollisuudelle soveltuvaksi alueeksi Kainuun valitusten alaisessa tuulivoimamaakuntakaavassa. Alue ei sovellu tuulivoimarakentamiseen. Alueidenkäyttölaki pykälät 32 ja 39. Ennakkopäätös HO 2023/57. Puolangan kunnan tulee noudattaa alueidenkäyttölakia kuten myös muitakin lakeja.	Kaavaselostuksen luvussa 11.1 on käsitelty laadittavan tuulivoimaosayleiskaavan suhdetta AKL 39 §:ssä säädettyihin yleiskaavan sisältövaatimuksiin. Kaavaselostukseen on lisätty otsikko 11.2 Suhde maakuntakaavan, ja siinä on arvioitu yleiskaavan suhdetta voimassa oleviin maakuntakaavoihin. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään kymmenen (10) teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta. Puolangan Ahvenvaaran osayleiskaavassa osoitetaan rakennusalat seitsemälle tuulivoimalalle. Seitsemän voimalan

		hankkeena se ei vaadi maakuntakaavamerkintää.
	2. Osayleiskaavaluonnosalueella ja sen välittömässä läheisyydessä on pohjavesialueita ja talousvedenottamoita. Ei ole Puolangan kunnan lakisääteinen tehtävä kantaa juridinen ja taloudellinen vastuu vesiluvattomasta yritystoiminnasta. Jo kaavoitussopimuksessa olisi Puolangan kunnan tullut edellyttää Ahvenvaaran tuulivoimahankkeelta vesilupaa.	Vesistövaikutukset on arvioitu kattavasti YVA-selostuksessa. YVA-selostuksessa todetaan, että pohjavesivaikutukset arvioidaan kokonaisuudessaan vähäisen kielteiseksi, sillä selvitysalueen luokittelemattomiin pohjavesiin kohdistuu vain pientä lyhytkestoista kiintoaineskuormitusta maarakentamisen yhteydessä. Vesilupa vaaditaan vesistöön kohdistuvista rakentamistoimista. Mahdollisesta vaatimuksesta päättää Lupa- ja valvontavirasto (LVV).
	3. Hankealueella on Kiiminkijoen latvavesistön jokia ja puroja. Ei ole Puolangan kunnan lakisääteinen tehtävä kantaa oikeudellista ja taloudellista vastuuta ympäristöluvattomasta kunnan kaavoituksen vireille laittamasta yritystoiminnasta. Ilman ympäristölupaa kaikki vastuu ympäristötuhoista on kaavoitusvastaavalla eli Puolangan kunnalla. Hankkeelta olisi pitänyt edellyttää ympäristölupa jo kaavoitussopimuksessa.	Ympäristöluvan tarpeesta päättää kunnan ympäristösuojeluviranomainen.

	4. YVA-selostuksessa ei ole huomioitu kaikkien muiden suunnitteilla olevien tuulivoi-ma-alueiden yhteisvaikutuksia. Nämä huomioitava.	Yhteisvaikutukset on arvioitu YVA-selostuksessa.
	5. Alueen puroihin, jokiin ja vesistöihin pitää tehdä asiantunteva vesistö- ja raakututkimus nykytilan ja lajiston todentamiseksi sekä dokumentoinniksi.	Alueen vesistöihin on tehty viranomaisen hyväksymät tutkimukset, muun muassa DNA-analyysit.
	6. Tuulivoiman haitallinen vaikutus porotalouteen, poron ja metsäpeuran vasan ja emän väliseen siteeseen ja kommunikaatioon on huomioitava.	Metsäpeuraan kohdistuvat vaikutukset on arvioitu YVA-selostuksessa. Hankealue tai sähkönsiirtoreitit eivät sijaitse metsäpeuran tunnistetuilla elinympäristöillä. Luonnonvarakeskuksen seuranta-aineiston lähimmät havainnot sijaitsevat yli 10 kilometrin päässä hankealueesta. Hankealueelta ei ole ilmoitettu aiempia havaintoja metsäpeurasta eikä erillisselvityksessä tehty havaintoja metsäpeurasta. Alue sijaitsee poronhoitoalueen ulkopuolella. Hankkeeseen on laadittu porotalousselvitys, mikä on ollut nähtävillä 30 vrk.
	7. Tuulivoiman vaikutukset, melu, välke ja maisemavaikutus on huomioitava eri korkeuksilla olevaan	Ympäristöluvan tarpeesta päättää kunnan ympäristösuojeluviranomainen.

	asutukseen. Ei ole Puolangan kunnan lakisääteinen tehtävä kantaa juridista ja taloudellista vastuuta ympäristöluvattoman toimijan melu- ja välkehaitoista. Puolangan kunnan olisi pitänyt vaatia hanketoimijalta ympäristölupa jo kaavoitussopimuksessa.	
	8. Uusi luonnonsuojelulaki 9/2023 on otettava täysimääräisenä osayleiskaavaluonnoksessa huomioon ja sitä noudatettava. Samoin on huomioitava ja noudatettava Suomen hallituksen esitystä tuulivoimalan etäisyydestä asutukseen, että se on osayleiskaavasunnittelualueella kahdeksan kertaa tuulivoimalan kokonaiskorkeus, kun alue ei ole tuulivoimamaakuntakaavassa osoitettu tuuliteollisuudelle soveltuvaksi.	Hankkeessa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä.
	9. Alueen suhteen on huomioitava, että se on ainakin Puolangan taajaman, Leipivaaran ja Vihajärven asukaskeskittymien lähielinkeino, virkistys, -harrastus ja –retkeilyaluetta. Tämän suhteen kunnan on huomioitava myös alkuperäiskansojen oikeudet ja kuntalain edellyttämä kunnan jäsenten tasavertainen kohtelu.	Merkitään tiedoksi.
	10. Alue on mustaliuske-esiintymä aluetta eikä sille täten voi toteuttaa tuuliteollisuusrakentamista. Tuuliteollisuusrakentaminen mustaliuske-esiintymäalueelle aiheuttaisi alueen ekosysteemin tuhoutumisen ja Kiiminkijoen vesistön sekä pohjavesistön	YVA-selostuksessa on arvioitu hankkeen riskejä ja toimenpiteitä ennen rakentamista.

	pilaantumisen ja se on ympäristörikos. Kunnan tulee kaavoitusvastaavana ja kaavoituksesta juridisesti ja taloudellisesti vastaavana huomioida toiminnassaan, että jo ympäristörikkoksen valmistelu, suunnittelu tai avunanto ympäristörikkoksen suunnitteluun on Suomen lain mukaan rangaistava teko.	
	11. Osayleiskaavaluonnoksessa ei ole huomioitu mustaliuske esiintymäalueelle suunnitellun tuuliteollisuuden ympäristötuhovaikutuksia, joten osayleiskaavaluonnos on kokonaisuudessaan mitätön. Yksi ehdoton edellytys olisi ollut kunnan tehdessä kaavoitussopimuksen mustaliuske-esiintymäalueelle edellyttää jo kaavoitussopimuksessa kaiken maanalaisen rakentamisen toteuttamista haponkestävillä materiaaleilla.	Mustaliuske huomioidaan rakentamisen aikana ja rakentamisluvassa.
	12. Yleiskaavaluonnoksesta ei selviä miten perustuslain edellytyksin jokaisen omaisuus ja elämisen mahdollisuus olisi turvattu, eikä se miten kuntalain edellytyksin osayleiskaavaluonnos toteuttaisi kuntalain kunnalta edellyttämää kunnan jäsenten yhdenvertaista kohtelua.	Kunta päättää kuntalain ja alueidenkäyttölain mukaisesti kaavoituksesta.

Mielipide 4:	Puolangan kunnan tulee välittömästi keskeyttää Ahvenvaaran osayleiskaavan valmistelu ja jatkokäsittely, koska kaava on moniperusteisesti lainvastainen.	Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä kaavaluonnoksesta voi antaa alueidenkäyttölain mukaisesti mielipiteen, kaavaehdotuksesta muistutuksen. Mahdollisen valituksen voi tehdä vasta kunnanvaltuuston hyväksymästä kaavasta. Hallinto-oikeus ratkaisee kaavan lainmukaisuuden, kun valitus on tehty.
----------------------------	--	--

2. Puolangan tuulivoimaosayleiskaavan YVA-selostus

Luonnosvaiheen lausunnot ja vastineet (YVA)		
Lausunto no.	Lausunto	Vastine
Lausunto 1: Digita Oy	Kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa:	Merkitään tiedoksi.
	1) suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi	
	2) tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.	Merkitään tiedoksi.
Lausunto 2: GTK	Maa- ja kallioperä: Voimaloiden 6 ja 7 välinen parannettava tie sijaitsee osittain kallioperäkarttaan merkityn mustaliuskeen päällä. Maaperä saattaa sisältää alla olevasta mustaliuskeesta peräisin olevia sulfidimineraaleja ja mustaliuskekappaleita, joten maamassojen hapontuottopotentiali on otettava huomioon kavettujen maamassojen hyödyntämisessä ja läjittämisessä. Jos rakentamisen yhteydessä louhitaan alueen itäosan mustaliusketta, on syytä	Mustaliuske huomioidaan rakentamisen aikana ja rakentamisluvassa.

	kiinnittää huomiota muodostuvan louheen sijoitteluun. (Kuten selostuksessa on mainittu)	
	Pohjavesi: Maakaapeli rakennustöissä tulee huomioida ohjeistukset pohjavesialueille rakentamisessa ja Puolangan pohjavesialueiden suojelusuunnitelman ohjeistusta.	Merkitään tiedoksi.
	Hankealueen lähellä sijaitsevien yksityisten vedenottopaikkojen kaivon tyyppi, syvyys ja pinnankorkeustaso selvitettävä ennen rakennusvaihetta. Suositellaan tekemään useampi kuin yksi pinnankorkeusmittaus. Lähimpien tai riskialttiimpien kaivojen vedenlaatu olisi hyvä selvittää ennen rakennusvaihetta.	Näytteenottosuunnitelma on laadittu.
Lausunto 3a: Hallan paliskunta	YVA-selostuksessa ei mainita ollenkaan poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista tai siitä, että niitä olisi arvioitu. Tuulivoimahankkeissa vaikutukset poronhoidolle tyypillisesti ulottuvat laajemmalle kuin hankealue. Sen vuoksi niitä tulee selvittää tämän hankkeen yhteydessä, vaikka hankkeen tuotantoalue ei sijoitukaan poronhoitoalueelle. Paliskunta katsoo, että poronhoitoon kohdistuu vaikutuksia, jotka voivat olla merkittäviä ja näin ollen ne on selvitettävä YVA-	Hankkeeseen on laadittu porotalousselvitys, mikä on ollut nähtävillä 30 vrk täydennetyn YVA-selostuksen kanssa.

	menettelyssä. Selvityksessä tulisi kiinnittää erityistä huomiota yhteisvaikutusten arviointiin.	
Lausunto 3b / YVA-selostuksen täydennyksestä: Hallan paliskunta	Hankkeen YVA-selostus on ollut nähtävillä ensimmäinen kerran touko-heinäkuussa 2025. Yhteysviranomaisen pyysi kuulemisen aikana saadun palautteen perusteella täydennystä YVA-selostukseen liittyen poronhoidon puutteelliseen käsittelyyn YVA-selostuksessa. Asiakirjoja on täydennetty porotalousselvityksellä, mikä tarkoituksenmukaista sillä vaikutukset ulottuvat poronhoitoalueelle ja täten ne on arvioitava. Hankkeen lähin voimala sijaitsee vain alle 2,5 kilometrin päässä poronhoitoalueen rajasta ja sähkönsiirtoreitit ulottuvat poronhoitoalueelle. Porotalousselvityksessä on kuvattu hankkeen vaikutuksia hankkeen vaikutusalueella sijaitsevien Hallan, Näljängän ja Pintamon paliskuntiin, mikä on tarkoituksenmukaista. Porotalousselvityksessä on kerrottu tarkemmin vuoropuhelusta paliskuntien kanssa, ja siitä millä tavoin aineistoa on kerätty vaikutusten arviointia varten. Asukaskyselyä ei voida pitää olennaisena tässä listauksessa, koska asukaskyselyn tarkoituksena ei ole ollut tavoittaa alueen poronhoitajia tai kerätä tietoa poronhoidosta. Kyselyä ei ole osoitettu poronhoitajille, joten ei ole tietoa siitä onko se tavoittanut poronhoitajia, koska ei	Mahdolliset jatkoneuvottelut paliskuntien kanssa pidetään ennen hankkeen rakentamista. Varsinainen hankealue ei ole poronhoitoaluetta.

ole tietoa siitä asuuko poronhoitajia kyselyn kantaman sisällä.

Poronhoito on otettu arviointiin mukaan myöhemmissä vaiheissa. YVA-ohjelmassa tulisi suunnitella miten poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia aiotaan arvioida sekä esittää poronhoidon nykytila alueella riittävän kattavasti, jotta sen pohjalta voidaan arvioida vaikutuksia nykytilaan. YVA-menettelyn aikana neuvottelut poronhoitajien kanssa tulisi aloittaa mielellään jo ennen YVA-ohjelman jättämistä, jotta voidaan sopia ja päästä ymmärrykseen siitä, mitä menettelyssä tulee selvittää poronhoidon osalta.

Tietoa on nyt kerätty porotalousselvitykseen haastatteluiden kautta. Hallan paliskuntaa ei edes haastateltu, vaan kysymykset toimitettiin sähköisesti ja niihin piti vastata todella nopealla aikataululla.

Paliskuntien kanssa olisi ollut syytä järjestää neuvottelu jo aikaisemmin, jossa olisi käyty läpi poronhoitoa alueella karttatyöskentelyä hyödyntäen haastatteluiden lisäksi. Karttatyöskentely ja TOKAT-aineiston läpikäynti paliskuntien kanssa on tärkeää, jotta varmistutaan tietojen ajantasaisuudesta ja oikeasta tulkinnasta. Toinen neuvottelu suositellaan yleisesti järjestettäväksi ennen YVA-selostuksen jättämistä viranomaisille. Tällöin neuvotteluissa voidaan käydä läpi, miten vaikutukset on selvitetty,

millaisia vaikutuksia on havaittu ja onko olemassa lieventämiskeinoja. Paliskuntien kanssa olisi siis tarpeen järjestää neuvottelu hankkeen aiheuttamien vaikutusten lieventämis- ja kompensatiokeinojen kartoittamiseksi. Nyt nähtävillä olevassa YVA-selostuksessa mainitaan, että poroihin kohdistuvien vaikutuksien arvioidaan rajautuvan maltilliselle alueelle ja lievennystoimia ei ehdoteta. Hankkeesta arvioidaan kuitenkin koituvan poronhoidolle vaikutuksia ja menettelyssä tulee etsiä toimenpiteitä haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä alueen poronhoidon harjoittajien kanssa.

Yhteisvaikutukset alueella olevien muiden hankkeiden kanssa tulee arvioida. YVA-selostuksessa mainitaan, että yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa ei tunnistettu olevan poroon tai metsäpeuraan. Yhteisvaikutuksia kuitenkin on, sillä alueella on runsaasti muitakin tuulivoimahankkeita (kuva YVA-selostuksen sivulla 13). Porotalousselvityksessä mainitaan, että hankkeen toiminnasta aiheutuu ympäristöön häiriövaikutuksia, joiden arvioidaan ulottuvan poronhoitoalueelle arviolta noin 5 km etäisyydelle hankealueesta. Porotalousselvityksessä on myös tunnistettu, että on mahdollista, että tuulivoimaloiden

häirintävaikutus ohjaa hankealueen läheisyyteen ajautuvia poroja joko pidemmälle etelään tai kohti ympäristössä sijaitsevia metsäpeuran esiintymisalueita. Tuulivoimahankkeiden tullessa poronhoitoalueen rajan läheisyyteen ja osa poronhoitoalueen puolelle, on väistämiskaikutuksen ja kulku-urien lisääntyessä todennäköinen vaikutus se, että poroja kulkeutuu enenevissä määrin poronhoitoalueen ulkopuolelle. Samanlainen vaikutus voi olla myös metsäpeuran kulkemiseen. Eteläraja on osittain aidattu metsäpeuran rotupuhtauden vaalimiseksi, ja aittaa tullaan rakentamaan myös Pohjois-Pohjanmaalle. Porotalousselvityksessä on tunnistettu, että yhteiskaikutuksia voi potentiaalisesti muodostua uuden rakennettavan Pohjois-Pohjanmaan metsäpeura-aidan myötä, joka voi lisätä porojen määrää hankealueen ympäristössä. Vaikutusten estämis- ja lieventämistoimena yhteiskaikutusten osalta metsäpeura-aidan jatkaminen olisi tärkeä selvitettävä toimenpide.

Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten asianmukaiseen selvittämiseen ohjaa paitsi YVA-laki myös poronhoitolaki, sekä alueen maakuntakaava. Nämä edellyttävät erityistä poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten

	turvaamista. Ympäristöön ja alueiden käyttöön aiheutuvat muutokset vaikuttavat aina poronhoitoon. Mikäli hanke etenee toteutukseen, sen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee pyrkiä ensisijaisesti estämään ja lieventämään sekä korvaamaan ne haitat mitä ei voi estää tai lieventää alueen paliskunnille täysimääräisesti. Hankkeesta tulee neuvotella paliskuntien kanssa PHL 53 §:n mukaisesti tai kaltaisesti.	
Lausunto 4: Näljängän paliskunta	Mahdollinen sähkönsiirto johdonvarsiliitانتään Seitenoikea-Puolanka toisi tullessaan poroille siirtymälinjan porohoitoalueen ulkopuolelle, koska tuollainen avonainen linja houkuttelee talvisin moottorikelkkailijoita ajelemaan sitä pitkin. Arvioinnissa tulee selvittää hankealueen ja vaikutusalueen merkitys paliskunnan poronhoidolle: (lausunnossa esitetty laajemmin, mitä vaikutuksia) Paliskunnan kanta hankkeeseen on kielteinen.	Hankkeeseen on laadittu porotalousselvitys, mikä on ollut nähtävillä 30 vrk.
Lausunto 5 / YVA-selostuksen täydennyksestä: Paliskuntain yhdistys	Tuulivoimaloiden alue ei sijaitse poronhoitoalueella, mutta hankkeen sähkönsiirtoreittien (SVE1 ja SVE2) pohjoisimmat osuudet ulottuvat poronhoitoalueelle. Tuulivoimala-alue sijaitsee vain n. 5 km säteellä Hallan, Näljängän ja Pintamon paliskunnista.	Mahdolliset jatkoneuvottelut paliskuntien kanssa pidetään ennen hankkeen rakentamista.

Hankkeella on siis sijaintinsa vuoksi sekä suoria että epäsuoria vaikutuksia poronhoitoalueelle.

Poronhoitolaki ja maakuntakaavat

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella.

Poronhoitolaki (848/1990) (PHL) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa.

Poronhoitolaki turvaa elinkeinon aseman ja säättää poronhoidolle sen perusedellytyksen, vapaan laidunnusoikeuden (PHL 3 §): ”Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta.” Se tarkoittaa poroille oikeutta ottaa ravintonsa vapaasti luonnosta, muutamien poikkeuksin. Poronhoitolain 53 §:n mukaan ”suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa.” PHL 53 §:n kaltaisia neuvotteluita suositellaan käytäväksi muillakin kuin valtion omistamilla mailla.

Voimassa olevassa Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 poronhoitoalueen rajan merkintään liittyy suunnittelumääräys: ”Maankäytön suunnittelussa on turvattava porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen

	alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.” Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (YVAL 252/2017) velvoittaa alueella toimivaan elinkeinon kohdistuvien vaikutusten selvittämiseen. Paliskuntain yhdistys katsoo, että poronhoitoon kohdistuu vaikutuksia, jotka voivat olla merkittäviä ja näin ollen ne on selvitettävä YVA-menettelyssä.	
	<u>Vaikutukset poronhoitoon</u> Poronhoito on ekstensiivinen maankäyttömuoto, jonka kannattavuus perustuu laajoihin laidunalueisiin ja porojen luontaisen laidunkierron mukaiseen vapaaseen laiduntamiseen. Paliskunnan toiminnalliseen ympäristöön kuuluvat erilaiset laidunalueet (mm. kesä, talvi, rykimä, vasoma), ja niille siirtymiseen käytettävät alueet, sekä paliskunnan poronhoidon toiminta-alueet ja infrastruktuuri (mm. kuljetusreitit, erotusaidat, kämpät, laidunkiertoaidat ym.). Paliskunnan toiminta on suunnitelmallista elinkeinon harjoittamista. Kaikki	

paliskunnan alueelle tuleva uusi toiminta vaikuttaa poronhoitoon, sillä paliskunta eri osineen on yhtenäinen toimintaympäristö. Eri alueiden merkityksen suuruus vaihtelee paliskunnan sisällä.

Tuulivoimahankkeet sähkönsiirtoreitteineen aiheuttavat sekä suoria että epäsuoria laidunmenetyksiä. Useiden pohjoismaisten tutkimusten mukaan porot välttävät ihmistoiminnan aiheuttamaa häiriötä, ja ovat sille herkkiä etenkin kevättalvella, vasoma-aikana ja sen jälkeen pienten vasojen kanssa (Skarin & Åhman 2014, Skarin ym. 2015, Skarin ym. 2018, Skarin ym. 2021). Etenkin Ruotsissa on tutkittu poronhoidolle aiheutuvia vaikutuksia tuulivoiman osalta. Skarinin ym. (2015) mukaan vasomisaikana porovaatimet välttivät tuulipuistoja niiden rakentamisaikana jopa 3,5 km päähän alueesta. Tolvanen ym. (2023) tarkasteli yhteenvetojulkaisussaan 84:aa vertaisarvioitua tutkimusta maailmalta. Tutkimuksen mukaan porot välttävät tuulivoimaloiden alueita keskimäärin 5 km säteellä. Suurin osa tutkimuksista on tehty nykyistä pienemmillä voimaloilla, ja välttäminen voi olla vielä suurempaa nykyisillä voimalatyypeillä (Tolvanen ym. 2023). Porojen laidunalueen välttämistä ilmeni sekä elinpiirin valinnan tasolla, että elinpiirin sisällä tapahtuvalla laitumen valinnan tasolla. Porot myös

lakkasivat käyttämästä tai käyttivät vähemmän tuulipuistojen läheisistä vakiintuneista kulkureiteistään ja liikkuvat nopeammin alueen poikki, mikä kielii stressistä (Skarin ym. 2015).

Tuulivoiman aiheuttama häiriö (melu ja liike) porojen laiduntamiselle vasoma-aikana on todettu myös pysyvän hankkeiden toiminnan aikana (Skarin ym. 2018). Tällöin aiheutuu välillisiä laidunmenetyksiä laajemmalla alueella kuin itse hankealue. Mikäli laidunresurssi esimerkiksi kulumisen vuoksi vähenee alueelta ja alue muuttuu rauhattomaksi, on mahdollista, että porot eivät pysy alueella myöskään syksyllä ja syystalvella. Tämä johtaa siihen, että poronhoito tulee järjestää alueella uudelleen, mikä vaatii työtä ja mahdollisesti uusia poronhoidon rakenteita. Tutkimuksen mukaan tuulivoimatuotanto yhdessä muun maankäytön kanssa vaikutti negatiivisesti porojen ja poronhoidon optimaaliseen laidunten käyttöön syksyllä ja talvella ja muun muassa porokolarit ja petovahingot lisääntyivät (Skarin ym. 2021). Hankkeet voivat aiheuttaa porojen siirtymisen alueille, missä ne aiheuttavat haittaa esimerkiksi viljelyksille tai vakituiselle asutukselle. Tämä on poronhoitolaissa kiellettyä, joten paliskunnalle aiheutuu lisätyötä ja kustannuksia

porojen siirtämisestä, vahinkojen estämisestä ja korvaamisesta.

Myös sähkönsiirrosta aiheutuu muutoksia porolaitumiin. Porolaidunten käytettävyyden kannalta niiden määrä ja laatu, mutta myös käytettävyys on tärkeää. Paras laidun on yhtenäinen ja siellä on laidunnusrauha. Porojen laidunnus voimajohtoauealla on mahdollista, mutta käytännössä voi olla, että porot välttävät laidunnusta johtoauealla etenkin talvisin, sillä niiden tiedetään näkevän UV-säteilyä minkä vuoksi ne aistivat voimajohtojen aiheuttamia koronapurkauksia ikään kuin epäsäännöllisenä salamointina (Tyler ym. 2014 & 2016). Koronapurkauksista aiheutuu myös ääntä, jonka ihminenkin voi kuulla. Osalla paliskunnista on kokemusta, että porot vähentävät laiduntamista voimajohtoaueilla. Myös laidunkasvillisuus muuttuu, esimerkiksi puiden poisto muuttaa kosteusolosuhteita ja sitä kautta aluskasvillisuutta ja luppo poistuu poistettavien puiden osalta. Poronhoitajien kulkeminen maastoajoneuvoilla vaikeutuu voimajohtoauealla, etenkin siinä vaiheessa, kun sinne kasvaa tiheä vesakko, ja mikäli sinne jää pitkiä kantoja. Korkeat kannot ja harukset ovat myös turvallisuusriski maastoajoneuvoilla liikuttaessa. Porojen kuljettaminen aitaan voi vaikeutua, mikäli

	poroja täytyy kuljettaa aukean yli, sillä aukealle tullessaan tokka hajoaa helposti. Mikäli poronhoitotyöt vaikeutuvat, niiden kustannukset kasvavat. Usein johtoaukeilla on muita liikkujia, mikä voi lisätä poroihin ja poronhoitotöihin kohdistuvaa häiriötä alueella. Usein voimajohtoaukoille perustetaan tai muodostuu luvatta kelkkauria tai reittejä. Paliskunnilla on paljon kokemuksia, että voimajohtaukko houkuttaa liikkujia, vaikkei sillä ajaminen olisikaan luvallista. Kulkijat aiheuttavat häiriötä porojen laidunnukselle. Talvella hangella olevat jäljet houkuttavat poroja kulkemaan niitä pitkin, ja ne voivat kulkeutua ei-toivotuille alueille. Porojen poishakeminen aiheuttaa työtä ja kustannuksia.	
	<u>Tarkemmat huomiot, täydennetty YVA-selostus</u> Ympäristölle aiheutetut muutokset vaikuttavat aina poronhoitoon. Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten asianmukaiseen selvittämiseen ja huomioon ottamiseen suunnittelussa ohjaa paitsi poronhoitolaki, myös YVA-laki sekä alueella voimassa oleva maakuntakaava. Hankkeen YVA-selostus on ollut nähtävillä ensimmäinen kerran touko-heinäkuussa 2025. Yhteysviranomaisen pyysi kuulemisen aikana saadun	

palautteen perusteella täydennystä YVA-selostukseen liittyen poronhoidon puutteelliseen käsittelyyn YVA-selostuksessa. Asiakirjoja on täydennetty porotalousselvityksellä, mikä tarkoituksenmukaista sillä vaikutukset ulottuvat poronhoitoalueelle ja täten ne on arvioitava. Hankkeen lähin voimala sijaitsee vain alle 2,5 kilometrin päässä poronhoitoalueen rajasta ja sähkönsiirtoreitit ulottuvat poronhoitoalueelle.

Porotalousselvityksessä on kuvattu hankkeen vaikutuksia hankkeen vaikutusalueella sijaitsevien Hallan, Näljängän ja Pintamon paliskuntiin, mikä on tarkoituksenmukaista. Hankkeen sijoittumiseen liittyen tarkennuksena, että toinen sähkönsiirtoreittivaihtoehdoista (SVE1) ei ulotu Pintamon paliskunnan alueelle, kuten porotalousselvityksessä on kuvattu.

Porotalousselvityksessä on kerrottu tarkemmin vuoropuhelusta paliskuntien kanssa, ja siitä millä tavoin aineistoa on kerätty vaikutusten arviointia varten. Asukaskyselyä ei voida pitää olennaisena tässä listauksessa, koska asukaskyselyn tarkoituksena ei ole ollut tavoittaa alueen poronhoitajia tai kerätä tietoa poronhoidosta. Kyselyä ei ole osoitettu poronhoitajille, joten ei ole tietoa siitä

onko se tavoittanut poronhoitajia, koska ei ole tietoa siitä asuuko poronhoitajia kyselyn kantaman sisällä.

Paliskuntain yhdistys pitää puutteena sitä, että hankkeen YVA- ja kaavamenettelyn aikana ei ole järjestetty neuvottelua paliskuntien kanssa. Poronhoito on myös otettu arviointiin mukaan myöhemmissä vaiheissa. YVA-ohjelmassa tulisi suunnitella miten poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia aiotaan arvioida sekä esittää poronhoidon nykytila alueella riittävän kattavasti, jotta sen pohjalta voidaan arvioida vaikutuksia nykytilaan. YVA-menettelyn aikana neuvottelut poronhoitajien kanssa tulisi aloittaa mielellään jo ennen YVA-ohjelman jättämistä, jotta voidaan sopia ja päästä ymmärrykseen siitä, mitä menettelyssä tulee selvittää poronhoidon osalta. Tietoa on nyt kerätty porotalousselvitykseen haastatteluiden kautta. Paliskuntien kanssa olisi ollut syytä järjestää neuvottelu jo aikaisemmin, jossa olisi käyty läpi poronhoitoa alueella karttatyöskentelyä hyödyntäen haastatteluiden lisäksi. Karttatyöskentely ja TOKAT-aineiston läpikäynti paliskuntien kanssa on tärkeää, jotta varmistutaan tietojen ajantasaisuudesta ja oikeasta tulkinnasta. Toinen neuvottelu suositellaan yleisesti järjestettäväksi ennen YVA-selostuksen jättämistä viranomaisille. Tällöin neuvotteluissa

voidaan käydä läpi, miten vaikutukset on selvitetty, millaisia vaikutuksia on havaittu ja onko olemassa lieventämiskeinoja. Paliskuntien kanssa olisi siis tarpeen järjestää neuvottelu hankkeen aiheuttamien vaikutusten lieventämis- ja kompensatiokeinojen kartoittamiseksi. Nyt nähtävillä olevassa YVA-selostuksessa mainitaan, että poroihin kohdistuvien vaikutusten arvioidaan rajautuvan maltilliselle alueelle ja lievennystoimia ei ehdoteta. Hankkeesta arvioidaan kuitenkin koituvan poronhoidolle vaikutuksia ja menettelyssä tulee etsiä toimenpiteitä haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä alueen poronhoidon harjoittajien kanssa.

Yhteisvaikutukset alueella olevien muiden hankkeiden kanssa tulee arvioida. YVA-selostuksessa mainitaan, että yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa ei tunnistettu olevan poroon tai metsäpeuraan. Yhteisvaikutuksia kuitenkin on, sillä alueella on runsaasti muitakin tuulivoimahankkeita (kuva YVA-selostuksen sivulla 13). Porotalousselvityksessä mainitaan, että hankkeen toiminnasta aiheutuu ympäristöön häiriövaikutuksia, joiden arvioidaan ulottuvan poronhoitoalueelle arviolta noin 5 km etäisyydelle hankealueesta. Porotalousselvityksessä on myös

	tunnistettu, että on mahdollista, että tuulivoimaloiden häirintävaikutus ohjaa hankealueen läheisyyteen ajautuvia poroja joko pidemmälle etelään tai kohti ympäristössä sijaitsevia metsäpeuran esiintymisalueita. Tuulivoimahankkeiden tullessa poronhoitoalueen rajan läheisyyteen ja osa poronhoitoalueen puolelle, on väistämiskaikutuksen ja kulku-urien lisääntyessä todennäköinen vaikutus se, että poroja kulkeutuu enenevissä määrin poronhoitoalueen ulkopuolelle. Samanlainen vaikutus voi olla myös metsäpeuran kulkemiseen. Eteläraja on osittain aidattu metsäpeuran rotupuhouden vaalimiseksi, ja aittaa tullaan rakentamaan myös Pohjois-Pohjanmaalle. Porotalousselvityksessä on tunnistettu, että yhteiskaikutuksia voi potentiaalisesti muodostua uuden rakennettavan Pohjois-Pohjanmaan metsäpeura-aidan myötä, joka voi lisätä porojen määrää hankealueen ympäristössä. Vaikutusten estämis- ja lieventämistoimena yhteiskaikutusten osalta metsäpeura-aidan jatkaminen olisi tärkeä selvitettävä toimenpide.	
	<u>Lopuksi</u> Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten asianmukaiseen selvittämiseen ohjaa paitsi YVA-laki myös poronhoitolaki, sekä alueen maakuntakaava. Nämä edellyttävät erityistä poronhoidon huomioon	

	ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamista. Ympäristöön ja alueiden käyttöön aiheutuvat muutokset vaikuttavat aina poronhoitoon. Mikäli hanke etenee toteutukseen, sen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee pyrkiä ensisijaisesti estämään ja lieventämään sekä korvaamaan ne haitat mitä ei voi estää tai lieventää alueen paliskunnille täysimääräisesti. Hankkeesta tulee neuvotella paliskuntien kanssa PHL 53 §:n mukaisesti tai kaltaisesti. Alueen paliskuntien lausunnot ja kannanotot tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävinä.	
Lausunto 6: Suomen Erillisverkot Oy	Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.	Merkitään tiedoksi.
Lausunto 7: Telia Finland Oyj	Ei ole hankkeesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.	Merkitään tiedoksi.
Lausunto 8: Fingrid	Ei lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.
Lausunto 9: Ilmatieteenlaitos	Ei erityistä lausuttavaa, mutta huomauttavat, että aiemmasta lausunnosta on tehty väärä tulkinta, eli vaikka heillä ei ole lausuttavaa, se ei tarkoita, ettei alueella olisi vaikutusta. Alueelle on suunnitteilla runsaasti tuulivoima-alueita ja toteutuessaan ne	Mahdolliset kompensatiomittaukset tulee esittää nyt kaavavaiheessa.

	aiheuttavat merkittävää häiriökaikua tutkamittauksiin ja voivat mahdollisesti vaikuttaa alueen sääpalveluun. Ilmatieteen laitos on huolissaan säätutkamittausten laadusta tulevaisuudessa ja keskustelee tällä hetkellä kompensatiomittausten vaatimisesta tämäntyyppisille alueille.	
Lausunto 10: Hyrynsalmen kunta	Hyrynsalmen kunta ehdottaa, että osayleiskaavaluonnoksessa sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa huomioitaisiin selvitysten osalta metsäpeuran ohella myös poronhoito sekä käytäisiin Hallan paliskunnan kanssa sosiaalisen hyväksyttävyyden lisäämiseksi avointa keskustelua tuulivoimahankkeen vaikutuksista poronhoitoon. Lähialueiden tuulivoimahankkeiden kaaviossa Hyrynsalmen Lumivaara II -hanke oli merkitty rakenteilla olevaksi, vaikka kyseinen tuulipuisto on valmistunut ja otettu tuotantoon vuonna 2024. Olisivat toivoneet YVA-selostuksessa poronhoidon huomioon ottamista.	Lumivaara II:n hankkeen tilanne on päivitetty kaavaehtotukseen.
Lausunto 11: POPELY Liikenne	Hankealueen sijainti suhteessa ympäröivään maantieverkkoon ja nykytila on kuvattu osittain riittävällä tasolla. ELY huomauttaa, että todellisuudessa liikennemäärät vaihtelevat suuresti tiejaksoittain pitkällä	Kaavaselostukseen on lisätty liikennemääräkartta maantien 19097 osalta tieosittainen. Ennen rakennusluvan hakemista laaditaan tästä maantiestä toimenpideselvitys ja

	kuljetusreitillä. (huomiona yksittäisiä tietoja tieosuuksilta) ELY huomauttaa, että hankkeessa on syytä laatia liikenteellinen saavutettavuusselvitys hyvissä ajoin ennen hankkeen rakentamista. ELY huomauttaa, että yhdystien 19097 varrella on asutuskeskittymät Puolangan taajamassa ja Vihajärven rannalla, jossa on myös paljon loma-asutusta. ELY näkee tärkeänä, että jatkosuunnittelussa hankkeen kuljetuksia suunniteltaessa huomioidaan kuljetusreittien varrella oleva asutus, ja pyritään minimoimaan kuljetuksista aiheutuvat haitat. Lisäksi koululaisten liikenneturvallisuus. suunnittelussa tulee POPELY/1420/2024 4/5 huomioida sähkösiirtoreitin ja voimajohdon osalta Väyläviraston ”Sähkö- ja telejohdot ja maantiet” -ohje (Liikenneviraston ohjeita 3/2018). toimenpidetarpeet maantieverkon osalta sekä pyrkiä minimoimaan hankkeen kielteiset vaikutukset kuljetusreittien varrella mm. asutuksen näkökulmasta.	rakentamissuunnitelma. Samassa yhteydessä laaditaan liikenteellinen saavutettavuusselvitys. Liikenneturvallisuuden parantamistoimenpiteitä on esitetty kaavaselostuksesta. Toimenpideselvityksessä laaditaan myös liikenneturvallisuuden parantamistoimenpiteet sekä rakenteelliset parantamistoimenpiteet.
--	---	--

Lausunto 12:

Törmämäen
kyläyhdistys

Kyläyhdistys toteaa, että hankkeita on arvioitava kokonaisuutena muiden hankkeiden kanssa. Yhdistys on huolissaan alueelle rakennettavista voimaloista kokonaisuutena ja ihmisten omaisuuksien arvojen laskemisesta. Yhdistys on huolissaan luonnon monimuotoisuuden ja äänimaiseman heikentymisestä.

Yhdistys kirjoittaa, ettei lajitieto.fi sivusto ei anna luotettavaa tietoa alueen eläinlajistosta, eikä kaikkia asukkaiden havaintoja ole sinne ilmoitettu. (ahma, ilves, karhu, susi ja kotka. Purojen tonko – ja raakkukannat, metsäpeurat, linnut, orot, lepakot,) Lierot: "aistivat herkästi maaperän tärinää. Groningenin yliopiston tutkimuksessa vuodelta 2021 havaittiin, että lierot katoavat tuulivoimaloiden ympäristöstä. Tuulivoimaloiden lähellä olevissa mittauspisteissä oli 40 prosenttia vähemmän lieroja kuin kaukaisimmissa mittauspisteissä.

Lierot ovat ympäristönsä avainlajeja, joten niiden vähenemisellä voi olla ekosysteemitason seurauksia."

Yhdistys sanoo, ettei YVA-selostuksessa ole huomioitu mikroilmaston muutoksia eikä huomioitu riittävän vakavasti turvallisuusristejä (mustaluiske)

Vaikka maastotöitä on tehty vain yhden vuoden aikana, arvioinnissa on hyödynnetty lajihavaintoja 10 vuoden ajalta sekä metsästäjien haastatteluita, minkä ansiosta selvitysaineistoa on enemmän.

	Yhdistys vastustaa alueen kaavoitusta tuulivoimalapuistoksi ja pitää Ahvenvaaran tuulivoimapuiston YVA-selostusta riittämättömänä.	
Lausunto 13a: LUKE	YVA-selostuksessa mahdollisia vaikutustapoja on arvioitu huolellisesti. Luke näkee puutteena, että hankealueen metsäkanalintuja on kartoitettu vain yhtenä vuonna -- > lisää epävarmuutta. Luke näkee, että saukolle ehdotetut lievennystoimet ovat tärkeitä. Karhusta ei selostuksen mukaan tehty havaintoja erillisselvityksissä, mutta alueelta tehtiin havainto vanhasta karhun pesästä sekä kahdesta mahdollisesta vanhasta karhun pesästä. Luke huomauttaa, että parempi ilmaisu ("runsaimmin karhuja esiintyy lähellä Utajärven keskustaa") olisi, että runsaimmin havaintoja tehdään lähellä Utajärven keskustaa. Havaintoaineistoa kertyy sieltä, missä ihmiset liikkuvat ja havainnot eivät siten suoraan kerro lajin esiintymistiheydestä. Eläinlajien tottumisesta tuulivoimaan ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Luke huomauttaa, että olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella eläimet voivat esim. käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään	Vaikka maastotöitä on tehty vain yhden vuoden aikana, arvioinnissa on hyödynnetty lajihavaintoja 10 vuoden ajalta sekä metsästäjien haastatteluita, minkä vuoksi selvitysaineistoa on enemmän.

	usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä sijaitsevia alueita. Erityisen tärkeää on yhteisvaikutusten osalta huomioida, että tämä vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien voimala-alueiden myötä. Luke puoltaa kaikkia ehdotettuja lievennystoimia.	
Lausunto 13b / YVA-selostuksen täydennyksestä: LUKE	Ahvenvaaran tuulivoimahanke ei sijoitu poronhoitoalueelle, mutta sen sähkönsiirtoreittien pohjoisosat ulottuvat Hallan, Näljängän ja Pintamon paliskuntien alueille. Luke huomauttaa, että myös hankkeen tuulivoimaloilla voi olla vaikutuksia poronhoitoon, sillä lähimmän voimalan etäisyys poronhoitoalueen rajasta on vain noin 2,4 km. Luke korostaa tiiviin yhteistyön ja neuvottelujen tärkeyttä vaikutusten kohteena olevien paliskuntien kanssa, jotta saadaan riittävät tiedot poronhoidosta ja paliskunnat voivat kommentoida sekä täydentää vaikutusarvioita. Jatkosuunnittelussa on huomioitava sekä suorat että välilliset laidunmenetykset, vaikutusten seuranta ja haittojen kompensointi sekä niihin liittyvät sopimusjärjestelyt.	Mahdolliset jatkoneuvottelut paliskuntien kanssa pidetään ennen hankkeen rakentamista.
Lausunto 14: Kainuun pelastuslaitos	Ei huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi.

Lausunto 15a: Kainuun museo	Maisemavaikutusten arviointi -dokumentissa myös paikallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja maisemat on asianmukaisesti merkitty kartoille ja taulukoihin ja myös niiden osalta on tarkasteltu voimaloiden näkyvyyttä merkittäviin kohteisiin. Varsinaisesta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta nämä kuitenkin edelleen puuttuvat. Kainuun Museo katsoo, että myös paikallisesti merkittävät maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteet tulee käsitellä ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa yhtä lailla kuin valtakunnalliset ja maakunnalliset kohteet. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta puuttuvat tuulivoimapuistossa sijaitsevien muinaisjäännösten nimet ja rekisteritunnukset. Ne pitää lisätä arviointiselostukseen ja liitekarttoihin. SVE1 ja SVE2 ei ole tehty arkeologista inventointia. Sähkönsiirto tapahtuu maakaapeleina. Kainuun museo kuitenkin katsoo, että sähkönsiirtoreitit pitää tutkia arkeologin toimesta kiinteiden muinaisjäännöksiä varalta käyttäen maanmittauslaitoksen tuottamaa Kansallisen laserkeilausohjelman (2020-) mukaista 5p/ m² laserkeilausaineistoa, ja käydä näiden tutkimuksien perusteella tarkastamassa vähintään 20 metrin päähän sijoittuvat mahdolliset muinaisjäännökset.	Huomioitu kaavavastineessa (<u>Lausunto 4: Kainuun museo, sivu 11</u>).
---	---	---

Lausunto 15b / YVA-selostuksen täydennyksestä: Kainuun museo	Arkeologinen kulttuuriperintö Kaikki kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia. Ilman lain nojalla annettua lupaa kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Ahvenvaaran tuulivoimapuiston alueelle on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2024. (Heilu Oy). Kainuun Museo on saanut hiljattain tarkastettavakseen myös sähkönsiirtoreiteille tehdyn arkeologisen inventoinnin, joka on tarkastettu ja maastohavainnot on lisätty muinaisjäännösrekisteriin. (Heilu Oy, 2025) YVA-selostuksessa perusteella näyttää siltä, että kohteet Niskansuo 2 (YVA-raportissa kohde 9), Jalka-aho 3, (kohde 12), Härmänsuo 1 (kohde 13), Härmänsuo 3 (kohde 15) Konttisuo (kohde 20), Ahvenvaara 6 (kohde 29), Papinlahti 3 (kohde 37) sekä sähkönsiirtoreitti vaihtoehto 1:n (SVE1) läheisyydessä sijaitsevat kohteet Pappilanlahti 2 (kohde 6) ja Viha-aho (kohde 7) ovat tuulivoima hankkeen rakentamisen aikana vaarantumassa tai jopa tuhoutumassa kokonaan. Kohteista Härmänsuo	Huomioidaan rakentamisluvassa ja rakennustyön aikana.
--	---	--

3 sijaitsee tuulivoimalan numero 2 nosto- ja SVE1 lähtöalueella, ja loput kohteet sijaitsevat

tielinjauksessa tai maakaapelin kaivualueella.

Vaikka näyttää siltä, että useampi kiinteä muinaisjäänös tuulivoiman rakentamisvaiheessa on vaarantumassa, ne kuitenkin on otettu YVA-selostuksessa hyvin huomioon. Tienlinjauksissa ja maakaapelin kaivualueella tai niiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevat kohteet voidaan kiertää, kuten YVA-selostuksessa kappaleessa

Haittavaikutusten lieventämismahdollisuudet (s. 178 →) on suunniteltu. Kohteen Härmänsuo 3 (kohde 15) kohdalla näyttää siltä, että tarkemmalla tuulivoimalan nostoalueen ja sähköaseman sijoittelulla kiinteä muinaisjäänös ei ole vaarantumassa ja se saa riittävän suoja-alueen. Muinaisjäänöksellä pitää olla 100 metrin suoja-alue lähimmästä tuulivoimalasta.

Tienleikkuissa ja maakaapeleiden kaivuissa muinaisjäänökselle pitää olla vähintään kahden metrin suoja-alue. Tarvittaessa muinaisjäänös on merkittävä selkeällä tavalla maastoon, ja huolehdittava siitä, että kohteet ovat kaikkien alueella työskentelevien tiedossa.

Mikäli näyttää siltä, että jokin edellä mainittu muinaisjäänös kuitenkin vaarantuu raivaus ja rakennustoissa, silloin on otettava yhteyttä

	Museovirastoon tai alueelliseen vastuumuseoon, Kainuun Museoon, lisäohjeiden saamiseksi. Muinaisjäännöksen kajoamisesta ja kajoamisluvista päättää Museovirasto. Kainuun Museo suosittelee tällaisessa tapauksessa muinaismuistolain 13 §:n mukaista neuvottelua. Neuvotteluissa tulee olla mukana Museovirasto, Kainuun Museo, hankkeen suunnittelijat ja on kuultava maanomistajia. Siellä selvitetään, voidaanko muinaisjäännökseen kajota. Jos päätetään, että muinaisjäännökseen voidaan kajota, selvitetään, minkälaiset ja kuinka laajat arkeologiset tutkimukset ovat riittävät. Kokouksesta tehdään muistio liitettäväksi hankkeen asiakirjoihin. Lisäksi muistutetaan, että mikäli tuulivoima-alueen rakentamisen aikana tavataan merkkejä uudesta kiinteästä muinaisjäännöksestä tai löydetään muinaisesineitä, tulee työ paikalla keskeyttää ja välittömästi ilmoittaa asiasta Museovirastolle tai alueelliselle vastuumuseolle Kainuun Museoon. (MML 295/1963, 14 ja 16 §)	
Lausunto 16: Kainuun liitto	YVA-selostus on selkeä ja siinä on huomioitu Kainuun liiton YVA-ohjelmasta antama lausunto riittävästi. Kainuun liitto pyytää tarkistamaan Ahvenvaaran tuulivoimahankkeen YVA-selostuksessa tuulivoimarakentamista koskevat	Kaava-asiat on tarkistettu Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 mukaisesti.

	yleiset suunnittelumääräykset voimassa olevan Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan 2035 mukaan. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee huomioida yhteisvaikutukset ja esitetään tarvittaessa keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseksi yhteistyössä.	
Lausunto 17: Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry	Kaavalausunto nro 9.	Huomioitu kaavavastineessa (<u>Lausunto 9: Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry, sivu 16).</u>
Lausunto 18 / YVA-selostuksen täydennyksestä: Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry	Olemme luonnonsuojeluyhdistyksinä jo elokuussa 2025 lausuneet Puolangan Ahvenvaaran tuulivoima-alueen kaavasta ja YVA-selostuksesta. Lisäselvitykset eivät ole tehneet hanketta yhtään hyväksyttävämmäksi. Maakuntakaavan liian suuret tuulivoimatavoitteet ovat jo ympäristövaikutuksiltaan riittävät heikentämään Kainuun luonnon monimuotoisuutta, lajiston elinolosuhteita ja luonnon rauhaa. Ahvenvaara ei ole edes osoitettu maakuntakaavan tason tuulivoima-alueeksi (tv). Tuulivoimaloiden lisäksi rakennetaan parannettuja ja uusia tietä sekä voimajohtoja mukaan lukien ympäristölle vaarallisia aineita sisältäviä varastointialueita.	Ahvenvaaran tuulivoimahanke on kokoluokaltaan ei seudullinen hanke, jonka vuoksi hanke ei tarvitse olla maakuntakaavassa. Hankkeessa laaditut luonto- ja muut selvitykset on laadittu voimassa olevan lainsäädännön ja ohjeiden mukaisesti.

Hankealueelta tehtyt luontoselvitykset ovat niin luontotyyppien, direktiivilajien kuin muunkin Kainuun elinvoimaisen luonnon osalta hyvin lyhytaikaisia. Yhden inventointikauden selvityksiä emme voi pitää riittävinä, koska eri lajien vuosittaiset kannan vaihtelut ja heilahtelut jäävät herkästi huomiotta (mm. myyräkannan vaihtelun ja kevään etenemisen vaikutukset).

YVA-selostuksessa (sivu 61) arvioidaan kielteiset pintavesivaikutukset suuriksi ilman lieventämiskeinoja johtuen mahdollisen rakentamisen aiheuttaman kiintoaineksen kulkeutumisesta herkkään Kiiminkijoen vesistöön kuuluvaan Vihajärveen. Hanke ei saa heikentää alapuolisia ja ympäröiviä vesistöjä, etenkin erinomaisessa ekologisessa tilassa olevia järviä, jonne voimaloiden kaikki hulevedet laskisivat. Vaikutusalueen (Saukonpuro sekä sen laskuvesistö Vihajärvi) herkkyys arvioidaan suureksi, sillä kuuluuhan koko vaikutusalue Kiiminkijoen Natura - alueeseen. Saukonpuro on erittäin uhanalainen (EN) arvoluokan 3 havumetsävyöhykkeen puro, jonka lähiympäristö on osittain rajattu metsälain 10 § mukaiseksi erityisen tärkeäksi elinympäristöksi. Saukonpuron lisäksi hankealueelta saa alkunsa kolme muuta metsäpuroa Pienipuro, Salonpuro ja Kotipuro. Ehdottomasti Saukonpuron, Kapustajoen ja

Vilpusjoen luonnontilan säilyminen tulee turvata. Kiintoainesta ei saa joutua vesistöihin. Jokien ja purojen virtaamien ja pienilmaston on säilyttävä ennallaan.

Hankkeen luonaisosassa esiintyy mustaliusketta ainakin yhden parannettavan tien kohdalla. Tähän liittyvät riskit YVA-selostuksessa on tunnistettu. Mustaliuskeeseen rinnastettavista sulfaattimaista ei ole ilmaantunut lisätietoja. Hankeselostus kertoo niiden esiintymisen oleva vain epätodennäköistä.

Pohjavesiä ei saa tuulivoima- ja voimajohtorakentamisella pilata. Hanke-alueen luokittelemattomiin pohjavesiin ja vedenottopaikkoihin vaikutukset arvioidaan kohtalaiseksi. 1-luokan pohjavesialueiden herkkyys arvioidaan suureksi sähkösiirtoreiteillä.

Luontodirektiivin liitteen IV(A) lajien ja muun huomionarvoisen eläimistön kartoitukset on tehty enimmäkseen yhtenä vuonna, joten ne jättävät epävarmuutta ekologisten vaikutusten arviointiin.

Potentiaaliset liito-oravan elinympäristöt on arvioitu varsin pieniksi ja tarpeen on myös arvioida liito-oravakuvioiden kytkeytyneisyys toisiinsa ja ympäröiville asutuille elinpiireille ja toistaa vielä kartoitus, ettei olla vain yhden kartoituskerran

varassa. Toisaalla selostuksessa pesimälinnustoarvioinnin kohdalla (sivu 138) kerrotaan varttunutta metsää olevan hankealueella runsaastikin ja tällaiset metsät todennäköisimmin sopivat myös liito-oravan elinympäristöiksi.

Hankealueen linnustoarvot ovat merkittävät mm. alueelta havaitun yli kahdenkymmenen huomionarvoisen lintulajin vuoksi. YVA-selostuksessaakin todetaan vaikutuskohteen pesimälinnuston (sekä lintudirektiivin liitten I lajit että uhanalaiset lajit) herkkyys arvioidaan lintudirektiivilajiston osalta suureksi ja muun pesimälinnuston osalta kohtalaiseksi.

Hankealue on merkittävä metsäkanalintujen lisääntymisalue jo pelkkien löydettyjen soidinalueiden perusteella. Hankkeen tuulivoimarakentaminen vähentää ja heikentää metsäkanalintujen elinympäristöjä, heikentää pesimämenestystä ja lisää törmäilyriskiä tolppiin. Päiväpeto- ja varpuslintulajisto on alueella myös rikas. Hankealueella tapahtuu myös seudullisesti merkittävä määrä muuttoa mm. metsähanhia ja päiväpetolintuja.

Havainnot suurpedoista ja metsäpeurasta näyttävät satunnaisilta yhden maastokauden tuloksilta. Kokonaisarviona voidaan kuitenkin todeta, että erämaisyyttä tarvitsevien arkojen eläinlajien

elinympäristöt hankkeen osalta kapenevat, pirstoutuvat ja lisääntyminen ihmistoiminnan ja teollisten myllyjen pyörimisen ja jatkuvan melun seurauksena häiriintyy.

EU:n luontodirektiivin liitteen II ja V lajeihin kuuluvan erittäin uhanalaisen jokihelmisimpukan erillisselvityksen näytteenottoajankohta ajoittui optimaalisen näytteenotto- ajankohdan ulkopuolelle. Selvitys tulee toistaa.

Ahvenvaara -hankealue ja sen sähkösiirtoreitit häiritsisivät ja heikentäisivät läheisten Natura-alueiden ekologista yhteyttä. Alue kuuluu Kainuun maakunnallisen ekologisen verkoston Natura-alueiden ekologisena yhteyteen ja alue on luokiteltu metsäisen luonnon ydinalueeksi (Kainuun maakuntaliitto & Ramboll, Ekologisten verkostojen selvitys, 2023). YVA-selostuksen arvioinnin mukaan hankealueen tuulivoimarakentamisen, normaalitoiminnan ja toiminnan lopettamisen vaikutukset ekologisille yhteyksille ja monimuotoisuudelle arvioidaan kohtalaisen kielteisiksi. Tämä ekologinen yhteys yhdistää Saarijärven vanhat metsät, Kiiminkijoki, Äikänvaara, Kuirivaara, Hepokönkään alue, Suovaara, Saarijärven aarnialue, Säynäjäsuon-Matalasuon alue sekä Jumalissärkän-Hoikansärkän Natura-alueet

toisiinsa. Ekologinen yhteys kytkeytyy lännessä Sarvisuo-Jerusalemnsuon Natura-alueella Pohjois-Pohjanmaan ekologiseen verkostoon ja Natura 2000 -alueita yhdistävään ekologiseen verkostoon. Tämän perusteella alueen luonnon monimuotoisuus tulee turvata muutoinkin kuin pelkkinä pieninä kuvioina.

Erämaisen luonnon vaaramaiseman ja rauhallisen luonnon kokemisen vuoksi Ahvenvaaran tuulivoima hanke muodostuu erittäin kielteiseksi. YVA:kin kertoo maisemavaikutusten tulevan vaikutusalueen suuren herkkyyden mm. loma-asutuksen järvimiljööt Vihajärven ja Ristijärven alueilla sekä voimaloiden korkeuden takia suuriksi kielteisiksi, jota suuret maaston korkeusvaihtelut korostavat tuulivoimaloiden näkymisen laajalle alueelle metsien yllä ja järvimaisemissa.

Yhteisvaikutusten arviointi muiden hankkeiden kanssa on jäänyt puolitiehen. Yhteisvaikutuksia luontoon ja lajistoon syntyy, kun tarkastellaan koko Kainuun maakuntaa ja maakunnan rajojen ulkopuolelle etenkin Pohjois-Pohjanmaalle.

Merkittävien luonto- ja maisema-arvojen perusteella hanke on edelleen toteuttamiskelvoton.

Lausunto 19 / YVA-selostuksen täydennyksestä: 3. Logistiikkarykmentti	Tuulivoima-alueen suunnittelussa on selvitettävä tuulivoimaloiden mahdolliset vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan. Vaikutusten selvittämiseksi hanketoimijan on pyydettävä Pääesikunnalta lausunto tuulivoimahankkeen hyväksyttävyydestä. Tuulivoimahankkeella tulee olla Pääesikunnan hyväksyntä, ennen kuin tuulivoimaloiden rakennuslupien perusteena käytettävä kaava hyväksytään. Hankkeen YVA-selostuksessa on huomioitu vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan, kuten sensorijärjestelmät. 13.5.2025 valmistuneen YVA-selostuksen mukaan, Puolustusvoimat on antanut hyväksynnän hankealueelle korkeudeltaan 261 m enintään 8 tuulivoimalan rakentamisesta. Puolustusvoimat ei näe estettä hankkeelle.	Merkitään tiedoksi.
Luonnosvaiheen mielipiteet ja vastineet (YVA) / keskeiset huomiot		
Mielipide 1:	Hankkeella on erittäin suuret ja negatiiviset vaikutukset alueen vakituisille ja vapaa-ajan asukkaille sekä maisemalle ja Natura-alueelle.	Metsäpeuraan kohdistuvat vaikutukset on arvioitu YVA-selostuksessa. Hankealue tai sähkönsiirtoreitit eivät sijaitse metsäpeuran tunnistetuilla elinympäristöillä.

	Linnustovaikutukset ovat suuria. Huomautus metsäpeurahavainnoista.	
Mielipide 2:	Ainakin aiemmin on sijainnut metson soidin Saukonpuron ja Ahvenvaaran välissä, jossa useampi reviirikukko. Tämä sijaitsee Ahvenvaaran itärinteen alalaidan nie-mekkeessä noin 600 metriä Jalka-ahon tieltä talvitien risteyksen kohdalta pohjoiseen. Pitää kartoituksia riittämättöminä --> huolissaan metson elinvoimaisuudesta alueella. Ehdottaa ekologisen kompensaation vaihtoehtoja käytettäväksi. Huomauttaa, että Ahvenvaaran tuulivoimahankkeella ei ole sosiaalista hyväksyntää.	Merkitään tiedoksi.
Mielipide 3:	Ilmaisee alueen mahdollisesti vaatimia lupia ja kommentoi, ettei YVA-ohjelmassa ole huomioitu kaikkien alueen tuulivoimaloiden yhteisvaikutuksia. Ilmaisee huolensa alueen vesistöihin kohdistuvista haitoista ja toivoo vesistö- ja raakututkimuksia. Esittää huolensa hankkeen vaikutuksista poroon ja metsäpeuroihin sekä meluun, välkkeeseen ja maisemaan. Myös pyytää huomioimaan Puolangan taajaman, Leipivaaran ja Vihajärven asukaskeskittymien lähielinkeino-, virkistys-, harrastus- ja retkeilyvaikutukset sekä alkuperäiskansojen oikeudet. Mainitsee, että alue on mustaliuskealuetta, eikä täten olisi	Suunnittelussa on huomioitu voimassa oleva lainsäädäntö ja ohjeet.

	rakentamiskelpoinen. ("YVA-selostuksessa ei ole huomioitu mustaliuske-esiintymäalueelle suunnitellun tuuliteol-lisuuden ympäristöuhovaikutuksia, joten YVA-selostus on kokonaisuudessaan mi-tätön")	
Mielipide 4:	"Ahvenvaaran tuulivoimapuisto ei pidä rakentaa, koska alueen hieno luonto tuhoutuu ja hankkeella tuhotaan alueen luonto täydellisesti" Koska alueella esiintyy mus-taliusketta, joka kaivettuna aiheuttaisi mm. juomaveden ja pohjavesien pilaantumista. Lisäksi mielipiteen antajan mielestä voimaloiden etäisyys asuintaloista ja loma-asunnoista on aivan riittämätön. Kaavassa tuulivoimaloiden etäisyys perustuu melu- ja välkevaikutusten ehkäisemiseen (ulkotilojen melutason ohjearovot tulee täyttää asumiseen tarkoitetuilla alueilla) sekä vakiintuneeseen suunnittelu- ja arviointikäytäntöön, joka on ollut käytössä lukuisissa muissa hyväksytyissä tuulivoimakaavoissa eri puolilla Suomea.	Suunnittelu on toteutettu voimassa oleva lainsäädännön ja ohjeiden mukaisesti.

Mielipide 5:	"YVA- selostuksessa jää liian vähälle huomiolle se, että hankealue on mustaliuske-esiintymän päällä." On huolissaan mustaliuskeen vaikutuksista terveyteen sekä vedenottoon luonnonvesiin. Huolena myös maisemahaitat, yhteisvaikutukset Viha-ärven alueelle, kiinteistöjen arvojen menetykset, jne.	Mustaliuske on huomioita rakentamisen aikana ja rakentamisluvassa. Vedenottamoiden sijaintia on selvitetty asukaskyselyn yhdessä. Yksityisistä vedenottoamoista otetaan ennen rakentamista näytteitä ja niitä seurataan rakentamisen aikana otettavilla uusilla vesinäytteillä. Tuulivoimaosayleiskaavan aikana on laadittu maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys ja vaikutusten arviointi. Maisemavaikutukset on arvioitu yhdessä läheisen toisen hankkeen kanssa. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ei ole yksiselitteistä tutkimustietoa. Kiinteistöjen arvoon vaikuttaa monet tekijät, paitsi sijainti niin myös itse kiinteistön ominaisuudet. Suomessakin väestökehitys, alue- ja elinkeinorakenteelliset muutokset ovat isoja kiinteistöjen arvoon vaikuttavia tekijöitä.
Mielipide 6:	"Toivottavasti Puolangalle saadaan ja mahdollisimman paljon tuulimyllyjä. Jos niiden vastustaminen on sitä, että ne näkyy minun kesämökin pihalle, silloin on heikko syy vastustaa. Tai turistit kaikkoo. Kyllä turistit on niitä nähnyt ja he ei niitä pelkää."	Merkitään tiedoksi.

Mielipide 7 / YVA-selostuksen täydennyksestä	ELY-keskus ei antanut Ahvenvaaran tuulivoimahankkeen YVA-selostukseen perusteltua päätelmää lain ja asetusten mukaisesti eikä lain ja asetusten edellyttämässä aikataulussa. ELY-keskus ei ilmoittanut perustellun päätelmän jättämättä antamisesta tai viivästymisestä asianosaisille lain ja asetusten edellytysten ja aikataulujen mukaisesti. <u>Vaatus</u> Ahvenvaaran YVA prosessi on keskeytettävä ja aloitettava alusta koska se ei ole toteutunut ja edennyt lain ja asetusten mukaisesti.	YVA-menettelyn oikeellisuudesta ja lainmukaisuudesta vastaa Lupa- ja valvontavirasto (LVV).
--	---	--